C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\S\Stevenson, RL\Stevenson_R_L-Podivný případ doktora Jekylla a pana Hyda.pdb

PDB Name: Podivný případ doktora Jekylla
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 15.4.2007
Modification Date: 15.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Podivný případ doktora Jekylla a pana Hyda

Robert Louis Stevenson

Záhada dveří

Advokát pan Utterson byl muž s tváří zakaboněnou, jíž se nikdy nemihl paprsek úsměvu - chladný, málomluvný, v rozmluvě rozpačitý, citově netečný - hubený, vyčouhlý, ušmouraný, zasmušilý, a přece docela milý. Na přátelských schůzkách a když mu víno bylo po chuti, zableskla mu v očích vysloveně lidská sympatie - cosi, co se u něho nikdy nedovedlo uplatnit v hovoru - projevovalo se to mlčky v jeho obličeji jako známka uspokojení, ale častěji a výrazněji jeho životními zásadami. Byl na sebe přísný, o samotě pil gin, aby zahnal chuť na staré ročníky vína, a měl rád divadlo, ale už dvacet let se v žádném neukázal. Vůči druhým byl však shovívavě snášelivý - někdy se až závistivě divil, z jakého mocného duševního popudu jsou asi ponoukáni k nepravostem, a v krajní nouzi měl spíše sklon pomáhat než odsuzovat. "Mám sklon ke Kainově kacířství," takto podivně se o sobě vyslovoval. "At si můj bližní pro mne za mne jde k čertu svou vlastní cestou." Při takové povaze se mu nejednou poštěstilo, že v životě lidí na šikmé ploše byl posledním slušným známým, který na ně nakonec přece zapůsobil dobrým vlivem. A takovým lidem, pokud se k němu uchýlili jako k advokátovi, nikdy neprojevil ani stín změny ve svém chování.

Pro pana Uttersona to bezpochyby nebyla úloha nesnadná, protože ani v nejlepším případě nedával své sympatie okázale najevo, ba i jeho přátelské vztahy se patrně zakládaly na podobné všeobsáhlé dobrodušnosti. U člověka to svědčí o skromnosti, jestliže okruh svých přátel přijímá tak, jak je a jak mu jej poskytne příležitost - a tak jej také přijímal náš advokát. Jeho přátelé byli pokrevní příbuzní nebo lidé, s kterými se znal nejdéle - jeho náklonnost k nim vzrostla časem, jako popínavý břečťan, nezávisle na tom, zda ji opětovali. Takové byla též pouto, jež ho spájelo s jeho vzdáleným příbuzným panem Richardem Enfieldem, velmi známým společenským zjevem v městě. Mnohým vrtalo hlavou, ca ti dva navzájem na sobě mají nebo co asi mohou mít společného. Ti, kdo je potkávali na nedělních procházkách, tvrdili, že spolu vůbec nepromluví, že se zřejmě nesmírně nudí a s očividnou úlevou uvítají setkání s kýmkoli známým. Přesto přese všechno o ty procházky náramně stáli, pokládali je za zlatý hřeb celého týdne a nejen zanedbávali příležitost k zábavám, ale dokonce odolávali svodům, jež souvisely s jejich povoláním, jen aby jich mohli nerušeně užívat.

Na jedné takové toulce se náhodou octli v boční ulici rušné londýnské čtvrti. Byla to ulička malá, jaké se říká tichá; ale ve všední dny se tam provozoval výnosný obchod. Obyvatelé byli všichni zřejmě mohovití, všichni řevnivě doufali, že se jim povede ještě lip, a nadbytečný výdělek vynakládali na parádu, takže výkladní skříně po obou stranách vypadaly lákavě jako špalír usměvavých prodavaček. I v neděli, kdy ulička zastírala své vábnější půvaby a ruch tam byl poměrně nepatrný, vynikala oproti zchátralému sousedství leskem jako oheň v lese a její rolety s čerstvým nátěrem, vyleštěné mosazné mříže, všeobecná čistota a veselá tvářnost okamžitě zalahodily očím chodců.

Dva domy od rohu, po levé straně směrem k východu, byla v řadě stavení mezera vyplněná zdí dvora a hned za ní vyčníval do ulice boční zdí jaksi zlověstně vyhlížející barák. Byl jednopatrový, bez oken do ulice - v přízemí jen dveře a v prvním poschodí bezbarvá, šedivá slepá zed. Celým svým zevnějškem svědčil sešlý barák o tom, že je odedávna zanedbaný. Na dveřích nebylo ani zvonítko, ani klepátko, byly oprýskané a špinavé. V dveřním výklenku se povalovali tuláci a škrtali sirkami o výplně, na schůdkách kramařily děti, školák si vyzkoušel nožík na vyřezávaných ozdobách a snad už celý lidský věk patrně nikdo neodháněl takovéto náhodné návštěvníky, ani se nesnažil napravit spoušť, kterou natropili.

Pan Enfield a advokát šli po druhé straně ulice, ale když se octli naproti tomu baráku, pan Enfield na něj ukázal holí.

"Všiml sis někdy těch dveří?" zeptal se, a když jeho druh přisvědčil, pan Enfield dodal: "Připomínají mi velice podivný ‚příběh."

"Tak?" prohodil pan Utterson trochu vzrušeným hlasem. "A jaký je to příběh?"

"Bylo to takhle," odpověděl pan Enfield. "Jednou jsem se asi ve tři hodiny ráno vracel domů až bůhví odkud - tma jako v pytli, bylo to v zimě, a má cesta vedla městskou čtvrtí, kde nebylo doslova vidět nic než svítilny. Ulice za ulicí, a všude lidé spali - ulice za ulicí, a všude plno světel jako k nějakému procesí, všude prázdno jako, v kostele - až mě to přivedla do takového duševního stavu, kdy člověk nastavuje uši a nemůže se dočkat, kdy se zjeví nějaký strážník. Najednou jsem uviděl dvě postavy - jednu malého mužíčka, který si rázně a spěšně vykračoval směrem k východu, a druhou asi osmiletého až desetiletého děvčátka, které utíkalo boční uličkou, co mu nohy stačily. No, a na rohu se přirozeně srazili; a teď přijde ta hrůza - muž klidně na to děvčátko šlápl a nechal je tam ležet na zemi. Děvčátko křičela. Když se to poslouchá, není to možná nic zvláštního, ale byla to pekelná podívaná. Jako by to nebyl člověk - jako by to byl nějaký zatracený Džagannáth*1. Ihned jsem na něho křikl, rozběhl jsem se za ním, popadl jsem milého pána za límec a přivlekl jsem ho zpátky - kolem ječícího děvčátka zatím už byl shluk lidí. Ten člověk byl úplně klidný a nebránil se; ale vrhl na mne pohled tak ošklivý, až mi po těle vyrazil pot. Ukázalo se, že ti shlukli lidé jsou rodina děvčátka, a za chvilku se objevil lékař, pro kterého mělo doběhnout. Na dobrá, děvčátku se celkem nic nestalo, bylo podle mínění toho, ranhojiče spíš jen vystrašené, a tak by si

člověk mohl. myslet, že tím se všechno skončilo. Ale stalo se cosi podivného. Mne milý pán hned na první pohled odpuzoval. I rodinu děvčátka, což bylo docela přirozené. Ale ranhojič upoutal mou pozornost. Byl to celkem obyčejný mastičkář, neurčitého stáří a zabarvení, s výraznou stopou edinburského nářečí, a vznětlivý jako troud. To se ví, bylo mu jako nám ostatním - jak se jen podíval na dopadeného, viděl jsem, jak mu je, zrovna tak jako věděl on, jak je mně, a poněvadž zabití nepřicházelo v úvahu, udělali jsme to nejlepší, co se dalo dělat. Řekli jsme tomu člověku, že z případu uděláme takový skandál, až jeho jméno zostudíme od jednoho konce Londýna na druhý. Má-li nějaké přátele nebo někde úvěr, že se postaráme, aby o ně přišel. A jak jsme to do něho hodně za horka hustili, snažili jsme se zároveň vší silou zadržet ženské, aby se na něho nevrhly, protože byly rozzuřené jako lítice. Jakživ jsem kolem sebe neviděl takové nenávistné obličeje, a ten člověk tam stál v prostředku, chladný a zarytě posměšný - ovšem také postrašený, to jsem viděl - ale počínal si přitom, panečku, ďábelsky klidně. "Jestli chcete z téhle nehody vytlouct kapitál," řekl, "jsem samozřejmě bezmocný. Žádný slušný člověk nemá rád výstupy," povídá, "a tak jmenujte cifru." No, vyšroubovali jsme mu to na sto liber pro rodinu děvčátka - zřejmě se mu nechtěla nám povolit, ale vyhlíželi jsme asi všichni náramně výhružně, a tak si na to plácl. První bylo dostat z něho ty peníze - a kam myslíš, že nás zavedl? Právě tady do těch dveří - vytáhl klíč, vešel dovnitř a hned se zas vrátil asi s deseti librami ve zlatě a s šekem na zbytek té částky na Couttsovu banku, splatný doručiteli. Šek byl podepsán jménem, které nemohu prozradit, ačkoli má v tom příběhu velký význam, ale řeknu jen tolik, že je to jméno velice známé a často se objevuje v tisku. Byly to mastné peníze, ale podpis ručil za mnohem víc, byl-li ovšem pravý. Dovolil jsem si milého pána upozornit, že celá věc vyhlíží jaksi podezřele a že se normálně v životě nestává, aby člověk prostě vešel ve čtyři hodiny ráno do takové barabizny a vzápětí zase vyšel ven s šekem na téměř sto liber, podepsaným někým jiným. Ale vůbec jsem ho nepřivedl do rozpaků, řekl výsměšně: "Buďte klidný, zůstanu s vámi, dokud banka neotevře, a dám šek proplatit sám." Tak jsme se všichni, lékař, otec děvčátka, náš milý pán a já, vydali do mého bytu, kde jsme vyčkali do rána, pak jsme se nasnídali a korporativně jsme se odebrali do banky. Sám jsem předložil šek s podotknutím, že se plným právem domnívám, že je padělaný. Ale kdepak, ani nápad 1 Ten šek byl pravý."

"Ale, ale," podivil se pan Utterson.

"Vidím, že máš stejný dojem jako já," řekl pan Enfield. "Ano, je to ošklivý příběh. Ten člověk byl individuum, s jakým by nikdo nechtěl nic mít - ohavný chlap, skutečně - a vlastník bankovního účtu je vrchol počestnosti, proslulá osobnost, a co je horší, patří k lidem, kteří konají, čemu se říká dobro. Patrně případ vyděračství - poctivý člověk chtě nechtě platí za to, že si v mládí vyhodil z kopýtka. A proto tamté barabizně s těmi dveřmi říkám U vyděrače. Jenže ani tohle zdaleka všechno nevysvětluje," dodal a po těch slovech se zahloubal do úvah.

Vytrhl ho z nich pan Utterson tím, že se dosti znenadání zeptal: "Ale to se neví, třeba tam vlastník bankovního účtu bydlí?"

"Cože - v téhle barabizně?" odbyl ho pan Enfield. "Ale všiml jsem si náhodou jeho adresy - bydlí někde na nějakém náměstí."

"A ty ses nikdy nevyptával na - ten dům s dveřmi?" otázal se pan Utterson.

"Kdepak - je mi to proti mysli," zněla odpověď. "Moc nerad se vyptávám - čpí mi to přespříliš posledním soudem. Začneš s otázkou, a je to, jako když svalíš s kopce kámen. Sedíš klidně nahoře - a kámen se kulí dolů a strhuje s sebou jiné, a najednou jakýsi milý chlapík, který si hoví v zahrádce za domem (na kterého by sis ani nevzpomněl), dostane po hlavě a jeho rodina si musí změnit jméno. Kdepak, já se, panečku, řídím zásadou: čím víc něco smrdí, tím míň se vyptávám."

"Moc dobrá zásada," podotkl advokát.

"Ale věnuji tomu domu pozornost," pokračoval pan Enfield.

"Náramně divný barák. Jiné dveře nemá, a tamtěmi nikdo nevchází ani nevychází, jenom jednou za uherský rok ten pán, hrdina mého příběhu. V prvním patře jsou tři okna do dvora, dole není žádné - ta okna jsou pořád zavřená, ale jsou čistá. A pak je tam komín, z kterého ,,e obyčejně kouří, musí tam tedy někdo bydlet. Ale není to tak docela jisté, kolem dvora je namačkáno tolik domů, že je těžko říci, kde jeden končí a druhý začíná."

Chvíli šli ti dva mlčky dál, a pak řekl pan Utterson: "Enfielde, to máš znamenitou zásadu."

"Také si to myslím," odpověděl Enfield.

"Ale přesto bych se na jedno rád zeptal," pokračoval advokát. "Rád bych se dověděl jméno člověka, který na to dítě šlápl."

"Na, to snad nemůže škodit," řekl pan Enfield. "Ten člověk se jmenuje Hyde."

"Hm - a jak ten člověk vypadá?` zeptal se pan Utterson. "Není lehké ha popsat. V jeho zevnějšku něco neklape, je to něco nepříjemného, něco přímo odporného. Jakživ mi nebyl nikdo tak protivný, a přece vlastně nevím proč. Jistě má někde nějakou znetvořeninu - budí silný dojem čehosi zrůdného, ale blíž bych to nedovedl určit. Na pohled je jaksi kromobyčejný, ale nemohl bych věru říci, v čem. je odlišný. Ne, opravdu nevím, co za tím vězí - nedovedu ho popsat. Nikoli proto, že by mi selhávala pamět - ujišťuji tě, že ho před sebou vidím, jako by tu stál."

Pan Utterson zase šel chvíli dál mlčky, zřejmě pohřížen v úvahy. "Jsi si jist, že ty dveře otevřel klíčem?" zeptal se konečně.

"Ale můj milý . . ." namítl Enfield, celý zkoprnělý.

"Ano, já vím," řekl Utterson, já vím, že se ti to jistě zdá divné. Ale já se tě neptám na jméno toho druhého pána, protože je už znám. Tak vidíš, Richarde, trefil jsi tím svým příběhem do živého. Jestli jsi v některém bodě nebyl docela přesný, měl bys svůj údaj opravit."

"Také jsi mi mohl dát předem výstrahu," odpověděl druhý trochu zlostně. "Ale byl jsem puntičkářsky přesný, jak se říká. Ten člověk měl klíč, a co víc, má jej dosud. Viděl jsem ho před týdnem, jak si jím otvíral."

Pan Utterson si zhluboka vzdychl, ale už ani nehlesl, a za chvíli mladší muž prohlásil: "Zase poučení, že má člověk držet jazyk za zuby. Stydím se, že jsem tak povídavý. Plácněme si, že o tom už víckrát nebudeme mluvit."

"Z celého srdce," řekl advokát. "Dám ti na to ruku, Richarde."

Pátrání po panu hydovi

Večer se pan Utterson vrátil do svého mládeneckého bytu zasmušilý a neusedal k jídlu s chutí. V neděli měl ve zvyku vysedávat po večeři u krbu s nějakou suchopárnou

bohosloveckou knihou na čtenářském pultíku, dokud hodiny na sousedním kostele neodbily dvanáctou, načež se střízlivý konečně odebral na lože. Avšak toho večera, jakmile se najedl, vzal svíčku a šel do své kanceláře. Tam otevřel nedobytnou pokladnu, z jejího nejtajnějšího koutku vytáhl dokument v obálce, nadepsané Závěť dr. Jekylla, se zachmuřeným čelem se posadil a zahloubal se do jejího, obsahu. Závět byla sepsána Jekyllem, protože pan Utterson, ačkoli ji přijal do úschovy, když už byla hotová, odmítl jakoukoli pomoc při jejím sepsání. Stanovila nejen to, že v případě úmrtí Henryho Jekylla, doktora lékařství, ddktora práv, člena Královské učené společnosti, atd., veškerý jeho majetek má zdědit jeho "přítel a dobrodinec Edward Hyde" - ale i to, že v případě, "kdyby dr. Jekyll zmizel, nebo z nevysvětlitelných příčin byl nezvěstný déle než tři kalendářní měsíce", bez odkladu přechází jeho majetek do vlastnictví jmenovaného Edwarda Hyda, bez zatížení jakýmikoli povinnými závazky, až na několik drobných částek, splatných členům doktorovy domácnosti. Ta závěť byla advokátovi odedávna trnem v oku. Pohoršovala ho jako právníka i jako člověka, který si liboval ve zdravých, normálních životních poměrech a každé podivínství považoval za nemrav.

Až dosud ha závět pohoršovala tím víc, že neměl tušení, kdo ten Hyde je, a najednou se to náhodou dověděl. Byla už dost zlé, když to bylo pro něha pouhé jméno, o němž nemohl nic bližšího vypátrat. Ale bylo to horší, když se začalo odívat ohavnými přívlastky a z kolotavé, beztvárné mlhoviny, která tak dlouho šálila jeho bystrozrak, znenadání se vynořila představa zloducha.

"Pokládal jsem to za šílenství," řekl si, když nenáviděnou listinu opět ukládal do nedobytné pokladny, "a teď se začínám obávat, že to je hanebnost."

Poté sfoukl svíčku, oblékl si teplý plášť a vydal se směrem ke Cavendishově náměstí, té tvrzi lékařství, kde měl dům jeho přítel, proslulý dr. Lanyon, a čekárnu vždy plnou pacientů. "Ví-li někdo něco, bude to Lanyon," byla jeho první myšlenka.

Vznešený sloužící ho znal a přivítal - pan Utterson nemusel ani chvíli čekat, rovnou byl uveden do jídelny, kde dr. Lanyon seděl sám při víně. Byl to svěží, zdravý, čilý růžolící pán s předčasně zbělelou kšticí a hlučnými mi, ráznými způsoby. Jakmile uviděl pana Uttersona, vyskočil ze židle a srdečně mu podal obě ruce. Ta upřímnost, jako všechno v jeho chování, působila na pohled poněkud divadelně, ale prýštila z opravdového citu. Byli totiž s panem Uttersonem staří přátelé, dávní spolužáci ze školy i z university, oba měli sami k sobě i navzájem jeden k druhému úctu, a což z toho vždy nevyplývá, jeden i druhý si libovali v přítelově společnosti.

Chvíli si pohovořili o všem možném, a pak začal advokát o věci, která mu tak nepříjemně ležela na srdci. "Předpokládám, Lanyone, že my dva jsme patrně nejstarší přátelé, které Henry Jekyll má," spustil.

"Škoda, že ti přátelé nejsou mladší," usmál se dr. Lanyon. "Dejme tomu, že jsme. Co z toho? Vídám ho teď málokdy." "Tak?" podivil se Utterson. "Domníval jsem se, že vás poutá společný zájem."

"Poutal," odpověděl doktor. "Ale už víc než deset let je z Henryho jekylla pro můj vkus moc velký podivín. Začalo to s ním duševně jít náramně z kopce, a ačkoli o něho mám pořád zájem kvůli starým časům, jak se říká, vídám ho a slýchám o něm pekelně málo. Takové pitomosti, kterým on říká věda, byly by odcizily i Phytiase Damonovi*2," dodal a najednou se zarděl do ruda.

Při tom malém výbuchu zlosti se panu Uttersonovi poněkud ulevilo. "Pohádali se jen o nějaký vědecký problém," pomyslil si, a jelikož vůbec neměl vášeň pro vědu (leda pokud šlo o sestavování postupních listin), řekl: "Když to není nic horšího než tohlel" Dopřál příteli několik vteřin, aby se zas uklidnil, a pak začal o věci, o níž si přišel pohovořit. "Setkal ses někdy náhodou s jeho chráněncem - nějakým Hydem?" zeptal se.

"Hydem?" opáčil Lanyon. "Ne. Jakživ jsem o něm neslyšel." To bylo všechno, co se advokát dověděl a s čím uléhal potmě na své veliké lože, na němž se z boku na bok převaloval až do jitřních hodin. Za tu noc si jeho utrmácený mozek moc málo odpočinul - trmácel se v samých temnotách a potýkal se s dotěrnými otázkami.

Šestou hodinu už odbily zvony na kostele, tak pohodlně blízkém obydlí pana Uttersona, a pořád ještě mu ta záhada vrtala v hlavě. Až dosud se jí zabýval jen po rozumové stránce, ale té noci zaujala, či spíše ujařmila i jeho obraznost, a když se tak převaloval v nočních temnotách v pokoji za staženými roletami, odvíjelo se mu v duchu vyprávění pana Enfielda jako sled světelných obrazů. Měl před sebou až k obzoru spoustu svítilen v městě, pohrouženém v noční tmu, potom postavu pospíchajícího muže, pak děvčátka, jak běží od lékaře, potom se ti dva srazili a lidský Džagannáth bezohledně na děvčátko šlápl a šel dál, nedbaje na jeho křik. Nebo zase viděl pokoj v zámožném domě, kde jeho přítel spal, něco se mu zdálo a on se ve snu usmíval, pak se dveře do pokoje otevřely, záclony kolem lože se prudce rozhrnuly, spáč byl vyburcován a vida! - u postele najednou stála postava, nadaná zvláštní mocí, a on musel uprostřed noci vstát a vykonat její rozkaz. Ta postava v těchto dvou obdobách strašila advokáta celou noc, a jestliže chvilkami podřimoval, viděl ji znovu, jak se pokradmu plíží spícími domy, nebo zas rychleji, a ještě rychleji, až závratně rychle se žene rozsáhlejším bludištěm osvětleného města a na každém rohu ulice podupá dítě a nechá je tam křičící ležet. A pořád to byla postava bez obličeje, podle kterého by ji mohl poznat, ani v jeho snech neměla obličej, nebo jen takový, že mu unikal a před očima se mu rozplýval. A tak se stalo, že se v advokátově duši zrodila a neustále vzrůstala kromobyčejně mocná, až nezřízená zvědavost, jak asi vyhlíží tvář skutečného pana Hyda. Domníval se, že kdyby ho mohl jen jedinkrát spatřit, tajemství by se osvětlilo nebo možná úplně odhalilo, jak tomu po bedlivém prozkoumání obvykle bývá se vším tajuplným. Pak by možná pochopil příčinu podivné přítelovy záliby nebo poroby (at se to nazve jakkoli) a třeba i překvapujících ustanovení v jeho závěti. Při nejmenším by stálo za to uvidět tu tvář: tvář člověka bez milosrdného srdce - tvář, která jen se ukázala, a hned vzbudila u Enfielda, muže tak málo podléhajícího dojmům, prudkou a trvalou nenávist.

Od té doby začal pan Utterson obcházet kolem dveří v boční uličce s krámky. Ráno před počátkem úředních hodin, v poledne, kdy bylo hodně práce a času namále, v noci při měsíčku, zastřeném londýnskou mlhou, v jakémkoli světle a kteroukoli hodinu, osamělou či rušnou, bylo advokáta vidět na vyvoleném stanovišti.

Konečně byla jeho trpělivost odměněna. Byla pěkná, suchá noc - mrzlo - ulice vymetené jako taneční sál - svítilny, neotřásané větrem, vrhaly zřetelný vzor světla a stínu. Asi tak k desáté, kdy krámy byly zavřené, byla boční ulička velice pustá, a přestože se kolem dokola ozýval přitlumený londýnský hřmot, velice tichá. I nepatrný zvuk se daleko rozléhal - z domů po obou stranách jízdní dráhy bylo jasně slyšet zvuky, obvyklé v domácnosti, a ohlas kroků dávno předbíhal blížícího se chodce. Pan Utterson byl už na svém stanovišti několik minut, než zaslechl podivné lehké kroky, které se přibližovaly. Na svých nočních hlídkách už dávno přivykl zvláštnímu dojmu, jaký budí kročeje jednotlivce, ještě hodně vzdáleného, když se najednou zřetelně ozvou uprostřed rozléhajícího se šumu a lomozu velkoměsta. Ale nikdy ještě neupoutaly jeho pozornost tak rázem, tak naprosto - honem se v silné, pověrčivé předtuše úspěchu

schoval ve vratech do sousedního dvora.

Kroky se rychle přibližovaly a najednou se ozvaly hlučněji, jak zahýbaly do uličky. Advokát vyhlédl ze vrat a za chvíli už viděl, s kým má co činit. Byl to muž malý, ustrojený dost obyčejně, a jakmile ho advokát spatřil, už z dálky na něho ten zjev působil kupodivu jaksi nelibě. Muž zamířil rovnou k těm dveřím, šikmo přešel přes ulici, aby se nezdržoval, a ještě v chůzi vytáhl z kapsy klíč jako člověk, který se blíží k domovu.

Pan Utterson vykročil ze svého úkrytu, a když ho muž míjel, položil mu ruku na rameno. "Pan Hyde, nemýlím-li se?" Pan Hyde sebou škubl a zatajil dech, až zasípal. Ale strach ho okamžitě přešel - nepodíval se sice advokátovi do tváře, ale odpověděl docela klidně: "Ano, to je mé jméno. Co si přejete?"

"Vidím, že se vracíte domů," odpověděl advokát. "Jsem starý přítel doktora Jekylla - Utterson z CTzké ulice - jistě jste mé jméno už slyšel, a když se s vámi šťastnou náhodou setkávám, mohl byste mě snad pustit dovnitř." "Doktora jekylla nezastihnete, není doma," namítl pan Hyde a profoukl klíč. A najednou se zeptal, ale ani pak nepozdvihl oči: "Jak jste mě poznal?"

"Buďte tak hodný," řekl pan Utterson, "neprokázal byste mi laskavost?"

"S radostí," odpověděl druhý. "Co to má být?"

"Dovolíte, abych se vám podíval do tváře?" otázal se advokát.

Pan Hyde zřejmě zaváhal, a pak jako by si to byl najednou rozmyslil, vyzývavě se k němu obrátil tváří v tvář a několik vteřin se ti dva na sebe zadívali náramně upřeně. "Teď už vás po každé poznám," řekl pan Utterson. "Může to prospět."

"Ano, je dobře, že jsme se seznámili," odpověděl pan Hyde. "Ale měl bych vám snad dát svou adresu." A udal číslo domu v jedné ulici v Soho.

"Panebože!" pomyslil si Utterson. "Snad také nemá na mysli tu závěť?" Ale nechal si své myšlenky pro sebe a adresu vzal na vědomí s pochvalným zabručením.

"A teď mi řekněte," zeptal se druhý, "jak jste mě poznal?" "Podle popisu," zněla odpověď.

"Kdo mě vám popsal?"

"Máme společné známé," odpověděl pan Utterson.

"Společné známé!" opáčil pan Hyde trochu sípavým hlasem.

"Koho?"

"Na příklad Jekylla," řekl advokát.

"Od toho jste se nic nedověděl!" rozkřikl se pan Hyde v návalu zlosti. "Nebyl bych si myslel, že budete lhát."

"Dejte pokoj," řekl pan Utterson, "takhle se přec nemluví." Druhý zavrčel divým smíchem, ve chvíli neuvěřitelně rychle odemkl dveře a zmizel v domě.

Když se pan Hyde ztratil, zůstal tam advokát chvíli stát, zřejmě znepokojený. Potom začal zvolna odcházet uličkou, po každých dvou krocích se zastavoval a sahal si rukou na čelo jako zmámený. V chůzi se zabýval záhadou, která patřila k těm, jež se jen zřídka dají rozřešit. Pan Hyde byl bledý a zakrslý - budil dojem člověka zrůdného, ač se ta zrůdnost nedala popsat, měl nepříjemný úsměv, choval se k advokátovi odporně bojácně a zároveň vyzývavě a mluvil ochraptělým, sípavým, až selhávajícím hlasem - to všechno svědčilo proti němu, ale ani to všechno dohromady nemohlo vysvětlit dosud nepoznaný odpor, hnus a strach, jaký budil v panu Uttersonovi. "Jistě za tím vězí něco jiného," řekl si, celý popletený. "Určitě za tím vězí něco víc, jen kdybych to dovedl pojmenovat! Chraň nás pánbůh, vždyť an ani nevypadá jako člověk! Spíš jako nějaký troglodyt, nebo by snad byla pravdivá ta povídačka starého Fella?*3 Nebo takhle proniká navenek hanebná duše a přetváří jinak neporušenou tělesnou schránku? Tohle to, myslím, bude, protože jestli jsem někdy v něčí tváři uzřel znamení Satanovo, je to v obličeji tvého nového přítele, nešťastný Henry Jekyllel"

Za rohem boční uličky byl blok starobylých, pěkných domů, většinou už pozbavených vznešeného lesku a rozdělených v byty a kanceláře, pronajímané lidem z nejrůznějších vrstev: kresličům map, stavitelům, pokoutním advokátům a všelijakým podezřelým podnikatelům. Ale jeden dům, druhý od rohu, dosud zaujímal jediný byt, a u jeho

dveří, které svědčily o velké zámožnosti a blahobytu, ačkoli byly ponořeny v temnotu až na osvětlený obloukový vikýř nad nimi, zůstal pan Utterson stát a zaklepal. Dveře otevřel pěkně ustrojený starší sluha.

"Je dr. Jekyll doma, Poole?" zeptal se advokát.

"Já se podívám, pane Uttersone," odpověděl Poole a pustil návštěvníka do veliké prostorné haly pod nízkou střechou, s vydlážděnou podlahou, vytápěné (jak tomu bývá ve venkovských sídlech) velikým krbem. Kolem zdí stály drahocenné dubové skříně. "Počkáte laskavě tady u krbu, pane Uttersone? Nebo vám mám rozsvítit v jídelně?"

"Děkuji, počkám tady," odpověděl advokát, přistoupil k ohni a opřel se o vysokou mřížku před krbem. Ta hala, kde osaměl, byla obzvláštní libůstkou jeho přítele doktora, a Utterson sám o ní mluvíval jako o nejpříjemnější místnosti v Londýně. Ale té noci jako by měl v žilách mrazení, vzpomínka na Hydovu tvář ho tísnila a skličovala, měl pocit (což se mu stávalo zřídka), že se mu život hnusí a protiví, a v té ponuré náladě jako by četl nějakou hrozbu v odlescích ohně z krbu, které se míhaly po leštěných skříních a znepokojivě se kmitaly na ztemnělé skleněné střeše. Až se zastyděl, jak se mu ulevilo, když se Poole za chvíli vrátil a oznámil mu, že dr. Jekyll odešel z domu.

"Poole, viděl jsem pana Hyda, jak vcházel dveřmi do bývalé pitevny," řekl advokát. "Je to v pořádku, když dr. Jekyll není doma?"

"Úplně v pořádku, pane Uttersone," odpověděl sluha. "Pan Hyde má od nich klíč."

"Zdá se, že váš pán tomu mladému muži náramně důvěřuje, " pokračoval zamyšleně advokát.

"Ano, velice mu důvěřuje," řekl Poole. "Všichni máme rozkaz, že ho máme poslouchat."

"Já jsem se u vás s panem Hydem asi nikdy nesetkal?" otázal se Utterson.

"Jistě ne, pane Uttersone. Nebývá tu nikdy na večeři," odpověděl sluha. "V téhle části domu ho vůbec vídáme jen málokdy, přichází a odchází skoro vždycky přes laboratoř."

„No tak dobrou noc, Poole."

"Dobrou noc, pane Uttersone."

Advokát vykročil k domovu s velice těžkým srdcem. "Chudák Henry Jekyll !" pomyslil si. "Obávám se, že je ve velké bryndě. V mládí byl divoch, to je ovšem už dávno, ale zákon boží neuznává promlčené lhůty. Nemůže to jistě být nic jiného - přízrak nějakého dávného prohřešení, rakovina nějaké utajené hanby - a trest přichází pede claudo*4 po létech, kdy se už na to zapomnělo a sebeláska provinění prominula." A advokát, vystrašený tím pomyšlením, zahloubal se na chvíli nad svou vlastní minulostí a slídil ve všech koutech paměti, zda náhodou odtamtud najednou nevystrčí růžky nějaká jeho dávná ničemnost. Minulost měl celkem bez hany, málo lidí se mohlo začíst do letopisů svého života s menšími obavami, a piece ho pokořily až do prachu mnohé nepěkné věci, jichž se dopustil, ale pak ho zase povznesly k střízlivé a bohabojné vděčnosti vzpomínky na mnohé jiné, kterých by se byl málem dopustil, ale přece se jich vystříhal. A pak se znovu vrátil k svým dřívějším úvahám a zasvítila mu jiskřička naděje. "Kdybychom se na toho pana Hyda důkladně podívali," pomyslil si, ;jistě má také nějaká svá tajemství - ošklivá tajemství, vypadá na to - tajemství tak temná, že v porovnání s nimi i to nejhorší chudáka jekylla bylo by jako sluneční jas. Takhle to nemůže jít dál. Mráz mi běhá po zádech při pomyšlení, že se tenhle tvor může připlížit k Jekyllově posteli jako zloděj - a to probuzení, chudáku Henry! A jak to je nebezpečné! Protože jestli má Hyde tušení, že existuje ta závěť, nemohl by se časem třeba dočkat, kdy bude dědit. Musím zkrátka přiložit ruku k dílu - jen jestli mě Jekyll nechá," dodal, "jen jestli mě Jekyll nechá!"

A znovu v duchu uviděl jasně jako světelný obraz podivná ustanovení závěti.

Dr. jekyll zůstal úplně klidný

Za čtrnáct dní nesmírně šťastnou náhodou pořádal doktor zase večeři pra milou společnost pěti či šesti starých kamarádů, samých vážených a inteligentních mužů a znalců dobrého vína. Po večeři se panu Uttersonovi podařilo zařídit to tak, že se po odchodu ostatních ještě zdržel. Nebylo to nic nového, stalo se to už bezpočtukrát. Tam, We Uttersona rádi viděli, měli ho opravdu rádi. Hostitelé rádi u sebe zdrželi suchého právníka, jakmile lehkomyslní a povídaví vytáhli paty ze dveří - po vydatném poveselení, které je přec jen únavné, s radostí chvíli poseděli v jeho nevtíravé společnosti, aby se zas přizpůsobili samotě a provětrali si mozek v přítomnosti pouze toho zamlklého muže, oplývajícího duchem. Dr. Jekyll nebyl výjimkou z tohoto pravidla, 'a když tam proti němu seděl z druhé strany krbu - statný, urostlý padesátník s hladkým obličejem, v němž se možná zračila trochu zchytralá povaha, ale jinak vyslovená inteligence a vlídnost - bylo na něm vidět, že má k panu Uttersonovi upřímnou a vřelou náklonnost. „Už delší čas si chci s tebou o něčem promluvit, Jekylle," začal advokát. "Vzpomínáš si na svou závěť?"

Bedlivý pozorovatel by byl možná pochopil, že ten námět doktorovi není po chuti, ale odbyl jej vesele: "Chudáčku Uttersone, to je smůla, že máš takového klienta! Jakživ jsem neviděl nikoho tak ztrápeného, jako jsi ty nad mou závětí, až na toho koženého pedanta Lanyona - toho zas trápí mé vědecké kacířství, jak tomu říká. Je to hodný člověk, já vím - nemusíš se mračit - znamenitý člověk, a já si pořád ' říkám, že se s ním musím vídat častěji, ale při tom všem je kožený pedant - zabedněný, vyložený pedant. Jakživ jsem se v nikom tak nezklamal jako v Lanyonovi."

"Ty víš, že jsem ji nikdy neschvaloval," pokračoval Utterson - neúprosně opomíjel nově nadhozený námět k hovoru. "Tu mou závěť? Ovšem, vím," odpověděl doktor trochu zlostně. "Už jsi mi to kolikrát říkal."

"Dobrá, říkám ti to tedy znovu," trval na svém advokát. "Zatím jsem se o mladém Hydovi něco dozvěděl."

Doktor Jekyll v kulatém hezkém obličeji zbledl až po samé rty, kolem očí se mu stáhly tmavé vrásky. "Přestaň už o tom, prosím t6," řekl. "Myslel jsem, že jsme se dohodli víckrát o tom už nemluvit."

"Dověděl jsem se ohavné věci," pokračoval Utterson. "Nemohu už nic změnit. Ty nechápeš, v jaké jsem situaci," namítl doktor jaksi ne dost důsledně. "Jsem v trapném postavení, Uttersone - v docela zvláštní situaci, velice po, divné. Patří to k věcem, které se mluvením nespraví." "Znáš mě přece, Jekylle," řekl Utterson. "Víš, že mi můžeš důvěřovat. Svěř se mi upřímně mezi čtyřma očima a nepochybuj, že tě z toho dostanu."

"Milý Uttersone, jsi moc hodný," odpověděl doktor, "jsi opravdu hodný a nenalézám slov, abych ti poděkoval. Věřím ti naprosto - pokud by bylo na mně, svěřil bych se ti spíš než komukoli jinému na světě, důvěřuji ti dokonce víc než sám sobě. Věř, není to opravdu nic takového, co máš na mysli, není to tak zlé, a jen abych upokojil tvé dobré srdce, povím ti jedno: mohu se Hyda zbavit, kdykoli mi napadne. Dávám ti na to ruku a ještě jednou ti mnohokrát děkuji. Povím ti ještě něco, Uttersone, a jsem přesvědčen, že mi to nebudeš mít za zlé: tohle je má soukromá věc a prosím tě - nech to usnout."

Utterson se zadíval do ohně a chvilku uvažoval. "Nepochybuji, že jednáš úplně správně," řekl nakonec a vstal.

„Nu, když jsme se té věci už dotkli, a doufám naposled," pokračoval doktor, "rád bych, abys pochopil jedno. Mám o chudáka Hyda opravdu velký zájem. Já vím, že jste se seznámili, říkal mi o tom, a obávám se, že se choval hrubě. Ale já se o něho upřímně zajímám - mám o toho mladíka velice, velice opravdový zájem, a tak bych rád, Uttersone, abys mi slíbil, že se s ním dohodneš a budeš hájit jeho práva, až tu nebudu. Myslím, že bys to udělal, kdybys věděl všechno - a kdybys mi to laskavě slíbil, spadl by mi kámen ze srdce."

"Nemohu předstírat, že ho někdy budu mít rád," odpověděl advokát.

„To na tobě nežádám," řekl prosebně Jekyll a položil mu ruku na rameno. "Žádám jen, abys byl spravedlivý - žádám tě jen, abys mu byl nápomocný, až tady už nebudu." Uttersonovi se vydral nepotlačitelný povzdech. "Dobrá," řekl, "slibuji."

Vražda spáchaná na carewovi

Asi tak za rok poté, v říjnu 18--, vylekal Londýn nesmírně lítý zločin, tím pozoruhodnější, že jeho obětí byla vysoce postavená osobnost. Podrobnosti bylo známo málo, a znepokojivých. Služebná, samotná v domě nedaleko nábřeží, odešla asi v jedenáct spat nahoru do svého pokojíku. Po půlnoci zahalila Londýn hustá mlha, ale v časnějších nočních hodinách bylo jasno, bez mráčku, a ulička, do níž byla vyhlídka z okna služebné, byla nádherně ozářená úplňkem.

Služebná měla zřejmě romantické sklony, protože se posadila na truhlu pod oknem a snivě se zadumala. Nikdy (jak říkávala, když s obličejem zalitým slzami vyprávěla o svém zážitku), nikdy ještě nebyla tak smírně naladěna vůči všem lidem na světě a nikdy jim nebyla tak vlídně nakloněna. A když tam tak seděla, povšimla si staršího, hezkého bělovlasého pána, který se přibližoval uličkou, a z druhého konce šel proti němu jiný pán, hodně malé postavy, kterému zprvu nevěnovala zvláštní pozornost. Když se už navzájem přiblížili natolik, že na sebe mohli promluvit (bylo to zrovna pod jejím oknem), starší muž se uklonil a velice pěkně a zdvořile toho druhého oslovil. Nezdálo se, že by mu říkal něco moc důležitého, spíše se podle toho, že ukazoval určitým směrem, mohlo chvílemi zdát, že se jenom ptá na cestu. Když mluvil, měsíc mu svítil do obličeje a děvče ho s potěšením pozorovalo - jako by z něho vyzařovala nevinná, starosvětská dobrodušnost, ale také jakási vznešenost, jakoby oprávněné sebevědomí. Za chvilku zabloudila zrakem k tomu druhému a překvapilo ji, když v něm poznala jistého pana Hyda, který byl jednou na návštěvě u jejího pána a velice se jí tehdy zprotivil. V ruce měl těžkou hůl, jíž si pohrával, ale staršímu pánovi neodpověděl ani slovem, a poslouchal ho jakoby rozmrzele, což se mu nedařilo utajit. Pak se najednou rozohnil a rozzuřil, dupal, mával holí a vyváděl jako šílenec (jak služebná prohlásila). Starší pán o krok ucouvl, jakoby náramně překvapeně a drobet uraženě, a v té chvíli se pan Hyde rozlítil tak, že začal řádit jako smyslů zbavený - holí ho srazil k zemi. V příštím okamžiku už jako rozzuřená opice začal po své oběti dupat, bušil do ní holí, rány padaly jako krupobití, bylo slyšet, jak pod nimi praskají kosti, a mrtvé tělo pod nimi poskakovalo po dlažbě. Z hrůzy nad tou podívanou a z těch zvuků služebná omdlela.

Probrala se ve dvě hodiny a hned zavolala policii. Vrah už dávno utekl, ale jeho oběť ležela uprostřed uličky, neuvěřitelně znetvořená. Hůl, jíž byl zločin spáchán, byla z nějakého vzácného, velice tvrdého a těžkého dřeva, ale přesto nevydržela nápor ukrutné, šílené zběsilosti, přerazila se vejpůl a jedna roztříštěná půlka se skutálela do stružky u chodníku - druhou si bezpochyby vrah odnesl. U zabitého se nalezly zlaté hodinky a peněženka, ale žádné papíry, ani dokumenty, až na zapečetěnou obálku se známkou, kterou pravděpodobně chtěl dát na poštu - byla adresována panu Uttersonovi.

Přinesli mu ji hned ráno, ještě než vstal z postele, a když ji uviděl a dověděl se, co se stalo, zatvářil se velice starostlivě, až vyšpulil dolní ret. "Nemohu se k tomu vyjádřit, dokud neuvidím mrtvého," řekl. "Tohle je možná velice vážný případ. Počkejte laskavě, než se ustrojím." A pořád s tak přísným obličejem se honem nasnídal a odjel na policejní strážnici, kam mrtvého zatím dopravili. Jakmile tam vstoupil, pokývl hlavou.

"Ano, je to on," řekl. "Musím vám s politováním říci, že tohle je sir Danvers Carew."

"Pane na nebi!" užasl policejní úředník. je to možné?" A za chvíli mu už oči zasvítily odbornou ctižádostí. "Tohle se rozkřikne po celém Londýně," řekl. "Snad byste nám mohl pomoci dopadnout toho člověka." Stručně mu pověděl, čeho byla služebná svědkem, a ukázal mu kus přeražené hole.

Pan Utterson se zhrozil, hned jak uslyšel jméno Hyde, ale když mu předložili ten klacek, nemohl být na pochybách - ač byl celý otřískaný a rozštípaný, ihned v něm poznal kus hole, kterou před mnoha lety sám věnoval Henrymu Jekyllovi.

"Je ten Hyde člověk malé postavy?" otázal se.

"Je nápadně malý a vypadá nápadně zlomyslně, jak říká ta služebná," odpověděl policejní úředník.

Pan Utterson se zamyslil, pak zdvihl hlavu a řekl: "Jestli přijmete mé pozvání a pojedete se mnou, mohl bych vás dovézt tam, kde bydlí."

Zatím už bylo skoro devět hodin a snesla se první podzimní mlha. Oblohu zahalil hustý čokoládový příkrov, ale vítr ustavičně rozháněl a rozrážel nakupené vodní páry, a jak se drožka opatrně plížila z ulice do ulice, byl pan Utterson svědkem podivuhodného střídání různých odstínů a barev soumraku - někde byla tma jako pozdě večer, jinde zase žhnula ohnivá, nahnědlá zář jako odraz nějakého podivného, obrovského požáru, tu se zas na okamžik mlha úplně roztrhla a jejími rozkolotanými kotouči prudce prorazil snop slunečních paprsků. Neutěšená čtvrť Soho*5, když ji advokát viděl v takových náhlých proměnách, s blátivými ulicemi, otrhanými chodci a svítilnami, jež snad ani nebyly ráno zhašeny, nebo byly znovu rozsvíceny; aby zápolily s opětným náporem ponuré tmy - ta neutěšená čtvrť působila na advokáta jako město ze strašidelného snu. Beztak se zabýval už dost chmurnými myšlenkami, a když pohlédl na svého společníka v drožce, pocítil tak trochu strach před zákonem a ze strážců zákona, který se někdy zmocňuje i těch nejpoctivějších.

Když drožka zastavila před domem podle udané adresy, mlha se trochu zdvihla a ukázala se špinavá ulička s kořalnou, s nuznou francouzskou hospodou, s hokynářským krámkem, se spoustou otrhaných dětí v chumlech před domovními dveřmi a žen nejrůznějších národností, které odtud s klíčem v ruce vycházely na skleničku ranního truňku. Za chvilku okrově hnědá mlha zase spadla a zaclonila to trhanské okolí. Tam byl domov Jekyllova oblíbence - člověka, který měl zdědit čtvrt miliónu liber!

Dveře otevřela stříbrovlasá žena se zažloutlým obličejem - zlým, pokrytecky uhlazeným - ale měla výtečné způsoby. Ano, řekla, pan Hyde tu bydlí, ale není doma - přišel moc pozdě v noci a není to ani hodina, co zas odešel - není to nic zvláštního, vede velice nepravidelný život, často bývá pryč, neviděla ho na příklad už dva měsíce, až teprve včera.

„No dobrá, chceme se podívat k němu do bytu," řekl advokát, a když žena začala tvrdit, že to není možné, dodal: "Musím vám tedy říci, kdo je tenhle pán. Je to inspektor Newcomen ze Scotland Yardu."

Ženě se mihla obličejem škodolibá radost. "Tak je tedy v bryndě," řekla. "Copak udělal?"

Pan Utterson se s inspektorem na sebe podívali. "Nebude tu patrně moc oblíbený," podotkl inspektor. "A teď nám dovolte, milá paní, abychom se tu s tímhle pánem trochu porozhlédli."

V celém tom rozlehlém domě, jinak až na tu starou ženu pustém, měl pan Hyde k použití jen dva pokoje, ale ty byly zařízeny vkusně a přepychově. Byla tam plná kredenc vína, stříbrného stolního nádobí a jemného stolního prádla, na zdích visel tu a tam dobrý obraz, dárek (jak soudil Utterson) od Henryho Jekylla, který byl velký znalec malířství, byly tam tlusté koberce příjemných barev. V té chvíli však bylo v pokojích znát, že tam bylo nedávno všechno ve spěchu zpřeházeno - na podlaze se válelo šatstvo s kapsami obrácenými naruby, zásuvky na zámek byly povytažené a v krbu byla hromada šedivého popela, jako by se tam byla spálila spousta papírů. Z popela, ještě horkého, vyhrabal inspektor růžek zelené šekové knížky, který odolal účinkům ohně, a za dveřmi nalezli druhou polovinu hole. Inspektor měl radost,

že se mu tak potvrdilo jeho podezření, a byl ještě spokojenější, když se v bance zjistilo, že vrah tam má na svém účtě tisíce liber.

"Můžete se, pane Uttersone, spolehnout, že ho už mám v hrsti," řekl. "Patrně ztratil hlavu, protože by tam jakživ nebyl nechal tu hůl, a hlavně by nebyl spálil šekovou knížku. Vždyť jeho život visí na penězích. Ted stačí, když si na něho v bance počíháme se zatykačem."

To ovšem nebylo tak snadno proveditelné, protože pana Hyda znalo jen málo lidí - i zaměstnavatel té služebné ho viděl jen dvakrát v životě. Nedalo se vůbec zjistit, z jaké byl rodiny, jakživ se nedal vyfotografovat - a výpovědi těch několika málo osob, které ho mohly popsat, velice si odporovaly, jak tomu bývá u náhodných svědků. Souhlasily jen v jedné věci, a to, že uprchlý vrah budil u všech, kdo ho uviděli, nevysvětlitelně hrůzný dojem jakési zrůdy.

Příhoda s dopisem

Teprve pozdě odpoledne se pan Utterson dostal k dr. Jekyllovi. Poole ho ihned pustil dovnitř a přes kuchyňský trakt a přes dvůr, který kdysi býval zahradou, zavedl ho do místností v druhém domě, kterým se jednou říkalo laboratoře, jednou pitevny. Doktor ten dům na konci zahrady koupil od dědiců proslulého chirurga, a protože měl spíše zálibu v chemii než v anatomii, změnil jeho původní určení. Bylo to po prvé, co advokát získal přístup do té části přítelova obydlí - zvědavě si prohlížel sešlé stavení bez oken a s pocitem prazvláštního odporu procházel anatomickou posluchárnou, kdysi plnou horlivých studentů - byl to holý, tichý sál s chemickými aparáty na stolech, na podlaze se povalovaly bedny, bylo tam nastláno vybalenou slámou, a zamženou kupolí tam dopadalo kalné světlo. Na opačném konci vedly schody ke dveřím potaženým tlustým červeným suknem, a těmi byl pan Utterson konečně uveden do doktorovy pracovny. Byla to velká místnost kolem dokola se zasklenými skříněmi, vybavená mimo jiné i velkým otáčecím zrcadlem a psacím stolem, a byla z ní třemi uprášenými a zamřížovanými okny vyhlídka do dvora. V krbu bylo zatopeno a nad ním na římse stála rozsvícená lampa, protože hustá mlha začínala pronikat i do domů - tam u tepla seděl dr. Jekyll a vypadal na smrt nemocný. Nevstal, aby přítele přivítal, jenom mu podal studenou ruku a pozdravil ho úplně změněným hlasem.

"Tak co, už jsi o tom slyšel?" zeptal se pan Utterson, jakmile je Poole nechal o samotě.

Doktor se zachvěl. "Vykřikovali to na náměstí," odpověděl. "Slyšel jsem je až do jídelny."

"Počkat!" řekl advokát. "Carew byl můj klient, tak jako ty, a musím vědět, co dělám. Nejsi snad takový blázen a neukrýváš toho mladíka?"

"Přisámbůh, Uttersone," vykřikl doktor, "přisámbůh, nechci ho už víckrát vidět! Dávám ti čestné slovo, že tady na světě jsem s ním navždy vyřízen. Všemu je konec. On věru ani nepotřebuje mou pomoc, neznáš ho tak jako já, nic se mu nestane, nemůže se mu vůbec nic stát. Pamatuj na moje slova - víckrát se už o něm nikdo nic nedozví." Advokát to poslouchal zachmuřený - přítelovo horečné zapřísahání se mu docela nic nelíbilo. "Tak se zdá, jako by sis tím byl úplně jistý," řekl, "a v tvém zájmu doufám, že snad máš pravdu. Kdyby se to dostalo před soud, mohlo by se objevit tvé jméno."

„Jsem si jím úplně jist," odpověděl Jekyll. "Mám pro to důvody, s kterými se nemohu nikomu svěřit. Ale v jedné věci bys mi mohl poradit. Dostal jsem - dostal jsem dopis a jsem na rozpacích, mám-li jej předložit na policii. Rád bych jej odevzdal tobě, Uttersone - jistě bys v té věci rozhodl moudře. Mám k tobě velkou důvěru."

"Patrně se bojíš, že by je ten dopis mohl přivést na jeho stopu, ne?" zeptal se advokát.

"Ne. Věru mi už moc nezáleží, jak to s Hydem dopadne - jsem s ním úplně vyřízen. Myslel jsem na svou vlastní pověst, která by touhle odpornou věcí mohla hodně utrpět." Utterson chvíli uvažoval - přítelovo sobectví ho překvapilo, a zároveň mu ulevilo. "Dobrá, ukaž ten dopis," řekl konečně.

Byl napsán podivným, stojatým rukopisem, podepsán "Edward Hyde" a obsahoval stručné sdělení, že pisatelův dobrodinec dr. Jekyll, jemuž pisatel už tak dlouho odplácí nevděkem za tisíceré laskavosti, nemusí žít v obavách o jeho bezpečí, poněvadž má spolehlivou možnost k útěku, který se mu jistě zdaří. Advokátovi nebyl dopis nikterak proti mysli: stavěl důvěrný vztah Jekyllův k tomu mladíkovi do lepšího světla, než se advokát nadál, a proto si div nevyčítal některá svá dřívější podezření.

"Máš ještě obálku?" zeptal se.

"Spálil jsem ji," odpověděl Jekyll, "než jsem si uvědomil, co dělám. Ale neměla poštovní razítko. Dopis byl doručen osobně."

"Mám si tohle nechat a vyspat se na to?" zeptal se Utterson, "Byl bych rád, kdyby sis to rozhodl docela sám,"

odpověděl Jekyll. "Ztratil jsem scbedůvěru."

"Dobrá, rozmyslím si to," řekl advokát. "A teď ještě něco: to Hyde ti nadiktoval ustanovení závěti pro případ, kdybys zmizel, že?"

O doktora jako by se najednou pokoušely mdloby - sevřel pevně ústa a přikývl.

„To jsem věděl," řekl Utterson. "Chtěl tě zavraždit. Jen tak tak žes tomu unikl."

"Jen tak tak jsem unikl ještě něčemu horšímu," prohlásil vážně doktor. "Dostal jsem aspoň lekci -probůh, Uttersone, dostal jsem pořádnou lekci!" A na chvíli si rukama zakryl obličej.

Než advokát odešel z domu, zastavil se na slovíčko s Poolem. "Poslyšte, dnes tu někdo odevzdal dopis," řekl. "Jak vypadal ten člověk?" Ale Poole tvrdil, že žádný dopis nebyl doručen, leda poštou, "a to byly jen tiskopisy," dodal. Ta novina advokátovi znovu nahnala strachu. Dopis se zřejmě dostal k Jekyllovi pies laboratoř, ba dokonce byl možná napsán v jeho pracovně - kdyby tomu bylo tak, musí se to posuzovat jinak a musí se s tím opatrně. Když odcházel ulicí, prodavači novin na chodníku vykřikovali do ochraptění: "Zvláštní vydání! Ohavná vražda, spáchaná na členu parlamentu!" To byla pohřební řeč nad přítelem a klientem! A přitom se nemohl zbavit oprávněných obav, že dobré jméno druhého přítele bude asi strženo do víru skandálních pomluv. Advokáta čekal zajisté choulostivý úkol: jak se rozhodnout. Byl zvyklý spoléhat jen na sebe, a najednou by mu byla bývala dobrá rada drahá. Těžko by si ji byl tak honem opatřil, ale pomyslil si, že by si ji snad piece mohl sehnat.

Za chvíli už seděl doma u krbu a proti němu pan Guest, šéf jeho kanceláře - uprostřed mezi nimi v přesně odhadnuté vzdálenosti od ohně stála láhev vzácného starého ročníku vína, která dlouho přebývala v temném sklepení pod advokátovým domem. Londýn se dosud utápěl v husté těžké mlze, v níž svítilny žhnuly jako rubíny, a mohutný tok velkoměstského života, přitlumený a přidušený těmi spadlými mračny, dosud se valil širokými hlavními tepnami s burácením jakoby prudkého vichru. Ale pokoj vypadal ve světle z krbu útulně. Kyseliny v láhvi se už dávno rozložily - ohnivé zabarvení časem potemnělo, jako ztemní barvy na malovaných oknech, a zářivý odlesk horkých podzimních odpolední na svazích vinic už jen čekal, až se uvolní a rozptýlí londýnskou mlhu.

Advokát ponenáhlu jihl. Před málokým měl tak málo tajemství jako pied Guestem, ba nebyl si ani jist, zda jich před ním smlčel tolik, kolik by si byl přál. Guest často úřed-ně docházel k doktorovi - znal se s Poolem a sotva mu asi zůstalo utajeno, že pan Hyde je u Jekylla jako doma, ba dokonce si o té věci možná utvořil své mínění: neměl by si tedy přečíst dopis, který tu záhadu patřičně osvětluje? Vždyť Guest horlivě studuje a dovede posuzovat rukopis, a tak by to snad pokládal za samozřejmost a velkou pozornost. A pak, Guest je také člověk soudný - sotva by si takový podivný doklad přečetl a neutrousil přitom nějakou poznámku. A podle té poznámky by se pak Utterson mohl při svém dalším postupu zařídit.

"To je zlá věc, ta vražda na siru Danversovi," řekl.

"Ano, opravdu, a veřejnost se nad ní nesmírně pohoršuje," prohodil Guest. "Ten vrah byl samozřejmě šílenec."

"Rád bych slyšel, co o tom soudíte," odpověděl Utterson. "Mám tady dopis, který psal vlastnoručně. Zůstane to mezi námi, protože si nevím rady, co si s tím mám počít - je to v každém případě ošklivá věc. Tady je - zrovna tak něco pro vás - vrahův autograf."

Guestovi zasvítily oči a ihned se nad dopisem vášnivě zahloubal. "Ne, tohle nepsal šílenec," řekl, "ale je to podivný rukopis."

"Podle toho, co vím, je to také podivný člověk," dodal advokát.

Právě v té chvíli přišel sluha s novým dopisem.

"Je od doktora Jekylla, pane Uttersone?" otázal se Guest. "Hned se mi zdálo, že ten rukopis znám. Nějaké důvěrné sdělení, pane Uttersone?"

"Jen pozvání na večeři. Proč? Chcete se na to podívat?" "Na okamžik. Děkuji." A Guest položil oba listy vedle sebe a bedlivě jejich obsah porovnával. "Děkuji," řekl nakonec a oba vrátil. "Je to velice zajímavý autograf."

Na chvíli se oba odmlčeli - pan Utterson sváděl vnitřní boj. "Pročpak jste je porovnával, Gueste?" zeptal se najednou.

"Nu, protože v nich vidím jakousi prazvláštní podobnost," odpověděl úředník. "Oba ty rukopisy jsou v mnohém ohledu totožné - rozdíl je jen v tom, že jeden je stojatý a druhý ležatý."

„To je dost zvláštní," prohodil Utterson.

"Věru, dost zvláštní, jak jste řekl," přisvědčil Guest. "Víte, já bych se o tom dopise radši nezmiňoval," řekl advokát.

"Ovšem," odpověděl Guest, "rozumím."

Ale jakmile pan Utterson večer osaměl, ihned dopis zamkl do nedobytné pokladny, kde od té doby odpočíval. "Henry Jekyll že by se dopustil padělku kvůli vrahovi?" A krev mu stydla v žilách.

Pozoruhodná příhoda doktora lanyona

Čas utíkal. Byla vypsána odměna v hodnotě tisíců liber, protože smrt sira Danverse pobouřila celou veřejnost, ale pan Hyde zmizel policii z obzoru, jako by vůbec nebyl existoval. Vyšlo sice najevo mnoho z jeho minulosti, samé hanebnosti: povídalo se o ukrutnostech, jaké napáchal ten člověk, necitelný a přitom prchlivý, o jeho ničemném životě, jeho prapodivných stycích, o nenávisti, kterou zřejmě odjakživa všude budil, ale o tom, kde by se snad mohl zdržovat, ani slechu. Od té chvíle, kdy ráno po vraždě uprchl z domu v Soho, prostě jako by se do země propadl, a jak čas míjel, začínal se pan Utterson z horečného znepokojení ponenáhlu vzpamatovávat a trochu uklidňovat. Podle jeho názoru Hydovo zmizeni víc než vyvážilo smrt sira Danverse. Když přestal působit jeho zlý vliv, začínal pro doktora Jekylla nový život. Nestranil se už lidí, obnovil styky s přáteli, znovu býval jejich častým hostem a hostitelem. Jeho dobročinnost sice byla dávno známá, ale pak se neméně vyznamenával i zbožností. Měl hodně práce, pobýval hodně venku na vzduchu a konal dobré skutky, v obličeji jen kvetl, jako by se mu rozjasňoval vědomím vlastní prospěšnosti, a nejméně dva měsíce si žil v klidu.

8, ledna byl u něho Utterson na večeři v malém kruhu přátel, byl tam také Lanyon, a hostitel se na ně usmíval jako za starých časů, kdy bývali nerozlučná přátelská trojice. Ale 12. a pak zase 14. se k němu advokát nedostal. Podle toho, co mu řekl Poole, doktor nevycházel z domu a nikoho nepřijímal. Utterson se znovu pokoušel dostat se k němu 15. ledna, a znovu ho k němu Poole nepustil, a poněvadž si za poslední dva měsíce zvykl vídat se s přítelem téměř denně, působilo na něho to opětné osamocení tíživě. Pátého večera si pozval na večeři Guesta a šestého se vydal k doktoru Lanyonovi.

Tam ho sice nečekalo odmítnutí, ale sotva doktora uviděl, až se polekal, jaká se s ním zatím udála změna. V obličeji měl očividně vepsán ortel smrti. Ten růžolící člověk byl najednou bledý, zhubl, očividně zplešatěl a zestárl, ale advokátovu pozornost ani tolik neupoutaly tyto příznaky rychlého tělesného chřadnutí, jako výraz v očích a zvláštní chování, které možná svědčily o trýznivém pocitu hrůzy. Bylo dost nepravděpodobné, že by to byl strach ze smrti, ale Utterson ho z toho málem podezříval. "Vždyť je lékař," pomyslil si, "musí tedy vědět, jaký je jeho stav, že jeho dny jsou sečteny - a to vědomí asi těžko snáší." Jenže, když se Utterson Lanyonovi zmínil, jak vypadá špatně, ten prohlásil zcela odhodlaně, že mu vůbec není pomoci.

"Měl jsem velký otřes a už se z toho nevzpamatuji," řekl. "Je to už otázka jen několika týdnů. Ano, život je příjemná věc, měl jsem ho rád - míval jsem ho věru rád. Jenže někdy si myslím, že kdybychom věděli všechno, byli bychom radši, že to má skončit."

"Jekyll je také nemocný," prohodil Utterson. "Viděl ses s ním v poslední době?"

Ale Lanyon se ihned v tváři změnil a varovně pozdvihl třesoucí se ruku. "Vickrát už jekylla nechci vidět a nechci o něm slyšet," řekl hlučným, ale rozechvělým hlasem. "Jsem s ním jednou provždy vyřízen a prosím tě, vůbec mi nepřipomínej člověka, kter je pro mne mrtvý."

"Ale, ale!" podivil se Utterson, hezkou chvíli se odmlčel a pak se zeptal: "Nemohu v tom nějak pomoci? My tři jsme piece staří přátelé, Lanyone - nezbývá nám už moc života, a hned tak si nenajdeme nové."

"Nedá se nic dělat," odpověděl Lanyon. "Můžeš se ho zeptat."

"Nechce se mnou mluvit," řekl advokát.

"To mě nepřekvapuje," zněla odpověď. "Jednou, až tu už nebudu, dozvíš se možná, Uttersone, jak to všechno bylo. Já ti to nemohu říci. A zatím jestli se mnou můžeš posedět a pohovořit o jiných věcech, proboha tu zůstaň a povídej, ale jestli to nemůžeš vydržet a musíš mluvit o té prokleté věci, tak si s pánembohem jdi, protože to nesnesu."

Jakmile Utterson přišel domů, sedl si a napsal Jekyllovi: stěžoval si, že ho k němu nechtějí pustit, a ptal se na příčinu nešťastné roztržky s Lanyonem. Nazítří dostal dlouhý dopis s vysvětlením, místy často vášnivým, někdy zase záhadným, skoro až tajuplným. S Lanyonem se doktor nadobro pohádal. "Nedávám to našemu starému příteli za vinu," psal Jekyll, „ale souhlasím s ním, že se už víckrát nesmíme setkat. Od nynějška hodlám žít úplně samotářsky. Nesmí tě to překvapovat a nesmíš pochybovat a mém přátelství, když ani tebe k sobě někdy nepustím. Musíš mě nechat, abych si šel sám svou temnou cestou. Přivolal jsem na sebe trest a nebezpečí, jaké nemohu slovy vyjádřit. Jsem ten největší

hříšník a stihlo mě to největší utrpení. Nebyl bych si dovedl představit, že jsou tady na zemi někde možné takové útrapy a hrůzy nad lidské síly, a chceš-li mi můj osud ulehčit, Uttersone, můžeš udělat jen jedno, a to je - mít ohled na mé mlčení." Utterson se zděsil - neblahý Hydův vliv přestal působit, doktor se zas věnoval svému zaměstnání a přátelům, ještě před týdnem vypadala budoucnost tak utěšeně a všechno slibovalo úsměvné a úctyhodné stáří, a najednou přátelství, duševní klid a celý smysl jeho života rázem byly v troskách. Taková ohromná, netušená změna nasvědčovala šílenství, ale podle Lanyonova chování a mluvení muselo to mít nějakou ještě záhadnější příčinu.

Za týden poté dr. Lanyon ulehl a ani ne za čtrnáct dní umřel. Utterson byl na pohřbu, smutný a dojatý, večer se zamkl ve své kanceláři, zůstal tam sedět v zádumčivém světle svíčky a vytáhl obálku nadepsanou rukopisem a zapečetěnou pečetí mrtvého přítele. Položil si ji před sebe: "Důvěrné - jedině k rukám J. G. Uttersona, a v případě, že by zemřel dřív než já, zničit nečtené," stálo na ní, důrazně podtržené. Advokát se hrozil toho, co bude uvnitř. "Dnes jsem jednoho přítele pochoval," pomyslil si. "Což kdyby mě tohle mělo připravit o druhého?" Ale pak si řekl, že ten strach je nehodný věrného přítele, a zlomil pečeť. Uvnitř zase byla obálka, rovněž zapečetěná, s nápisem: "Neotvírat, dokud dr. Jekyll neumře nebo nezmizí". Utterson nemohl uvěřit vlastním očím. Ale opravdu tam stálo "nezmizí" - zase, jako v té bláznivé závěti, kterou advokát už dávno doktorovi vrátil, byla zde ve spojení s Henrym Jekyllem představa zmizení. Jenže v závěti se octla z podnětu toho zloducha Hyda, tam se dostala ze zcela určitého, hrůzného záměru. Ale jak si vyložit, že tu znovu je to slovo černé na bílém, vlastní rukou Lanyonovou? Plnomocníka ponoukala velká zvědavost, aby nedbal zákazu a ihned probádal to tajemství, ale byl přísně vázán právnickou ctí a věrností vůči mrtvému příteli, a tak obálku zas uložil v nejtajnějším koutku nedobytné pokladny.

Něco jiného je potlačit zvědavost a něco úplně jiného nad ní zvítězit, proto lze být na pochybách, zda od toho dne byl Utterson pořád stejně žádostivý setkání se svým dosud živým přítelem jako dříve. Smýšlel o něm vlídně, ale zároveň s nepokojem a obavami. Chodil ho sice navštěvovat, ale možná, že se mu ulevilo, když ho k němu Poole nepustil - snad mu bylo konec konců milejší pohovořit s Poolem před prahem, venku na vzduchu, uprostřed velkoměstského hluku, než kdyby byl měl vejít do toho domu dobrovolné poroby a posedět tam v rozhovoru s nevyzpytatelným poustevníkem. Poole pro něho měl věru nikterak potěšitelné zprávy. Dověděl se, že doktor se čím dál tím víc zdržuje v pracovně nad laboratoří, že tam někdy i spává - že je sklíčený, velice zamlklý, vůbec nic nečte - že se zdá, jako by ho něco tížilo na duši. Utterson ponenáhlu natolik přivykl těm ustavičně stejným hlášením, že své návštěvy opakoval čím dále tím řidčeji.

Příhoda u okna

Když byl pan Utterson v neděli na obvyklé procházce s panem Enfieldem, octli se zas náhodou v boční uličce, a když došli až k těm dveřím, oba zůstali stát a zahleděli se na ně.

„No, tahle historie tedy už jednou skončila," prohodil Enfield. "Pana Hyda už víckrát neuvidíme."

"Doufám," řekl nato Utterson. "Říkal jsem ti někdy, že jsem ho tu jednou viděl a že mě odpuzoval zrovna tak jako tebe?"

"Jeho zevnějšek musí odpuzovat každého, kdo ho uvidí," odpověděl Enfield. "Ale mimochodem, tys mě jistě považoval za velkého osla, když jsem nevěděl, že je tohle zadní vchod do Jekyllova domu, co? Můžeš za to částečně sám, že jsem na to vůbec přišel."

"Tak tys na to přišel?" podivil se Utterson. "Když to tedy už víš, mohli bychom se aspoň tady ze dvora podívat Jekyllovi do oken. Abych řekl pravdu, chudák Jekyll mi dělá starosti, a tak si myslím, že by mu blízkost přítele mohla prospět, i když zůstaneme tady venku."

Na dvoře bylo chladno a trochu vlhko, jako by se tam byl předčasně snesl soumrak, ačkoli obloha nad ním byla dosud ozářená zapadajícím sluncem. Prostřední ze tří oken bylo pootevřené a Utterson uviděl jekylla, který u něho seděl s nesmírně zesmutnělým obličejem jako nějaký zoufale sklíčený vězeň, který by se rád nadýchal čerstvého vzduchu. "Vida, Jekyll!" vykřikl advokát. "Doufám, že ti je už líp!" "Je to se mnou moc zlé, Uttersone," odpověděl bezútěšně doktor, "moc zlé. Už to dlouho nepotrvá, bohudík." "Zavíráš se moc doma," řekl advokát. "Měl bys být víc venku, aby sis rozproudil krev, jako tady Enfield a já. (Můj bratranec Enfield - doktor Jekyll.) Tak pojď, popadni klobouk a trochu se s námi proběhni."

"Jsi moc hodný," odpověděl Jekyll s povzdechem. "Udělal bych to s radostí, ale není to možné - ne, ne - netroufám si. Ale jsem opravdu moc rád, Uttersone, že tě vidím - mám skutečně velkou radost. Pozval bych vás s panem Enfieldem nahoru, ale nehodí se, abych tu přijímal návštěvy." „No tak bude nejlíp, když zůstaneme tady dole," řekl advokát dobrosrdečně, "vždyť si můžeme pohovořit i takhle." "To jsem právě chtěl navrhnout, jestli mohu být tak smělý," odpověděl doktor s úsměvem. Ale sotva ta slova vyřkl, zmizel mu úsměv z obličeje a místo něho se v něm objevil tak zbaběle ustrašený a zoufalý výraz, až oběma pánům dole stydla krev v žilách. Zahlédli jej pouze na okamžik, poněvadž okno se najednou prudce stáhlo dolů, ale ten okamžik postačil, a tak se beze slova obrátili a vyšli ze dvora. Mlčky prošli uličkou, a teprve když se octli v sousední široké třídě, kudy i v neděli trochu proudil život, pan Utterson se

konečně obrátil k svému společníkovi a podíval se mu do tváře. Oba byli bledí a oba měli oči vytřeštěné hrůzou. "Bůh nám odpusť 1 Bůh nám odpusť!" řekl pan Utterson. Ale pan Enfield jen velice vážně pokýval hlavou a mlčky zase šel dál.

Poslední noc

Jednou seděl pan Utterson po večeři u krbu, a tu ho, znenadání přišel navštívit Poole.

"Pane na nebi - Poole - kde jste se tu vzal?" zvolal překvapeně, podíval se na něho pozorněji a dodal: "Co se stalo? Snad se doktor nerozstonal?"

"Pane Uttersone, u nás není něco, v pořádku," odpověděl sluha.

"Posaďte se, a tady máte sklenku vína," řekl advokát. ,No tak, uklidněte se a řekněte mi' rovnou, co si přejete." "Vy víte, pane Uttersone, jaký doktor vede život," začal Poole, "jak se zavírá doma. No, a teď je zase zavřený v pracovně, a mně se to nějak nelíbí, pane Uttersone - na mou duši, mně se to nelíbí! Pane Uttersone, já mám strach!" "Ale tak mi to přec vysvětlete, milý Poole!" řekl advokát. "Z čeho máte strach?"

"Už týden mám strach," odpověděl Poole, zarytě nedbaje jeho otázky. "Já to už nesnesu!"

Jeho vzhled plně potvrzoval tato slova - i v jeho počínání byla zřejmá změna k horšímu, a až na tu první chvíli, kdy se přiznal, že má strach, nepodíval se pak už ani jednou advokátovi do očí. Seděl tam, držel si na koleně sklenku, z níž ani neupil, a úkosem se zahleděl k podlaze, do kouta pokoje. "Já to už nesnesu," opakoval.

"Nu, Poole, vidím, že to opravdu není jen tak, že to má nějakou vážnou příčinu," domlouval mu advokát. "Zkuste, jestli byste mi mohl povědět, co se děje."

"Tak se mi zdá, že za tím vězí nějaká hanebnost," řekl tiše Poole - až zasípal.

"Hanebnost!" vykřikl advokát, řádně vystrašený, a následkem toho podrážděný. "Jaká hanebnost? Co si to, člověče, vlastně myslíte?"

"To si ani netroufám říct, pane Uttersone," odpověděl Poole, "ale nešel byste se k nám podívat?"

Místo odpovědi pan Utterson ihned vstal a popadl klobouk a teplý plášť - až se podivil, jaká ohromná úleva se v té chvíli zračila v Poolově obličeji, a překvapilo ho to možná tím víc, protože sluha postavil sklenici, aniž z ní vůbec upil, a šel za ním.

Byl pravý březnový večer, větrný a studený, bledý půlměsíc ležel rohy vzhůru, jako by ho byl vítr překotil, a honily se přes něj cáry jemné, průsvitné mlhoviny. Vichr rval slova od úst a šlehal do obličeje. Však také jako by byl úplně vymetl chodce z ulic, aspoň panu Uttersonovi se zdálo, že jakživ neviděl tu londýnskou čtvrť tak liduprázdnou. Byl by to měl radši obráceně, protože nikdy v životě ještě nepocítil tak nutnou potřebu vidět kolem své bližní a být s nimi ve styku - ať se tomu bránil jak chtěl, zmocňovala se ho drtivá předtucha nějaké pohromy. Když došli na náměstí, točil se tam vítr a prach a tenké stromy v zahradě se prohýbaly, až švihaly do zábradlí. Poole šel celou cestu asi o dva kroky napřed, ale najednou se zastavil uprostřed chodníku, a přestože byl řezavý vítr, sundal klobouk a červeným kapesníkem si otíral pot s čela. Ačkoli se dost uhnal, neorosilo se mu čelo námahou, ale zapotil se z úzkosti, která jako by ho rdousila, protože byl v obličeji bledý jako stěna, a když promluvil, hlas mu sípal a selhával.

"Tak tady jsme, pane Uttersone, a dejžbůh, aby se zatím nebylo stalo nic zlého!"

"Amen, Poole," řekl advokát.

Poté sluha velmi obezřetně zaklepal, někdo pootevřel dveře na řetěze, čísi hlas se zeptal: "To jste vy, Poole?"

"Jsem to já, otevřte nám!" řekl Poole.

Když vešli, byla hala jasně osvětlená, v krbu plápolal oheň a kolem se jako stádo ovcí shluklo veškeré služebnictvo, muži i ženy. Jakmile se objevil pan Utterson, služebná začala hystericky kňučet, kuchařka vykřikla: "Bohudíky, pan Uttersonl" a rozběhla se k němu, jako by ho chtěla chytit do náručí.

"Copak, copak? Co tu všichni děláte?" podivil se nevrle advokát. "To přece nejde, to se nepatřil Co by tomu řekl doktor?"

"Mají všichni strach," řekl Poole.

Nastalo mrtvé ticho - nikdo ani nehlesl, jen služebná se dala nahlas do pláče.

"Buďte zticha!" okřikl ji Poole vztekle, což nasvědčovalo, že sám má také nervy nadranc - jakmile totiž služebná najednou spustila hlasitý nářek, všichni sebou škubli a s výrazem hrůzného napětí v tvářích se otočili ke dveřím do pokojů. Poole řekl chlapci, který měl na starosti čištění příborů: "Podej mi svíčku, podíváme se tomu na kloub." Pak poprosil pana Uttersona, aby šel za ním, a vedl ho do zahrady za domem.

"Jenom buďte hodně zticha, prosím vás," řekl. "Chci, abyste všecko slyšel, ale nerad bych, aby slyšel vás. A ještě něco, pane Uttersone - kdyby vás náhodou vyzval, abyste šel dál, nechoďte k němu!"

Ta naprosto nepředvídaná výstraha pana Uttersona vylekala - selhaly mu nervy a málem by už byl zaváhal, ale hned se zas vzmužil a prošel za sluhou laboratořemi a anatomickou posluchárnou, zatarasenou bednami a láhvemi, ke schodům na druhém konci. Tam mu Poole pokynul, aby si stoupl stranou a poslouchal, sám postavil svíčku na zem, s velkým a očividným přemáháním odhodlaně vyšel po schodech nahoru a trochu nejistou rukou zaklepal na červené sukno na dveřích pracovny.

"Prosím, je tu par, Utterson, přeje si s vámi mluvit, pane doktore," zavolal, a přitom znovu ještě důrazněji advokátovi naznačil, aby nastražil uši.

Zevnitř se naříkavě ozvalo: "Řekněte mu, že nemohu nikoho přijmout."

"Děkuji, pane doktore," odpověděl Poole téměř s vítězným tónem v hlase, zdvihl svíčku a odvedl pana Uttersona zpátky přes dvůr do veliké kuchyně, kde byl oheň už vyhaslý a po podlaze se prohánělí švábi.

"Pane Uttersone, byl to hlas doktorův?" zeptal se a upřeně se advokátovi podíval do očí.

"Zdá se hodně změněný," odpověděl advokát - byl velice bledý, ale upřený pohled odhodlaně opětoval.

"Změněný? To bych řekl!" prohlásil sluha. "Jsem tady v tom domě už dvacet let, tak přece jeho hlas poznám, že? Věřte, pane Uttersone, doktor tam už není, už je bůhvíkde, třeba ho někdo oddělal - před osmi dny, v té chvíli, kdy jsme ho slyšeli křičet "Panebože!" - ale kdo je tam teď místo něho, a proč tam pořád je? To přece volá do nebe, pane Uttersone!"

"Tohle jsou prapodivné řeči, Poole, tohle jsou náramně divoké řeči, člověče," řekl Utterson a nervosně si hryzl prst. "Dejme tomu, že to je tak, jak se domníváte, dejme tomu, že doktora Jekylla někdo - no, zkrátka zavraždil. Ale proč by tam vrah zůstával? S tímhle si na nikoho nepřijdete, to přece nejde na rozum!"

"Jo, pane Uttersone, vás je těžko přesvědčit, ale já to nakonec dokážu!" odpověděl Poole. "Tak abyste věděl, celý tenhle poslední týden ten člověk, či co to je, co se tam v pracovně zavírá, ve dne v noci křičí, že potřebuje nějaký lék, ale žádný mu není vhod. Předtím to někdy dělal tak - totiž doktor - že dával rozkazy písemně, na kusu papíru, a ten házel ven za dveře. Takhle to bylo celý tenhle týden - dveře zamčené, jen samé papíry, a jídlo po každé zmizelo uvnitř za dveřmi, když se nikdo nedíval. Každý den, pane Uttersone, ba i dvakrát a třikrát za den byly jen samé rozkazy a stížnosti, a já jsem musel lítat po všech možných lékárnách v městě, kde mají hlavní sklady léků. Po každé, když jsem s něčím přišel, zas tam byl papír, že to mám vrátit, protože to není čistá látka, a znovu předpis pro jinou firmu. Strašně potřebuje nějakou drogu, pane Uttersone, bůhví nač."

"Máte některé ty papíry?" zeptal se pan Utterson.

Poole sáhl do kapsy, vytáhl zmačkaný popsaný lístek, advokát se sklonil nad svíčkou a bedlivě si jej prohlížel. Stálo na něm: "Uctivé poručení firmě Maw od doktora jekylla, který upozorňuje, že poslední vzorek není chemicky čistý a k jeho účelu se naprosto nehodí. V r. 18- - od vás přece zakoupil této chemikálie větší množství, a tak vás teď prosí, prohledejte laskavě své sklady, a zbylo-li vám jí trochu téže jakosti, ihned mu ji zašlete. Na ceně nezáleží. Má pro doktora Jekylla nesmírný význam, který nelze podceňovat." Až potud byl obsah dopisu celkem mírný, ale tu se pisateli v návalu vzrušení zadrhlo pero, a na konci bylo připsáno: "Najděte mi zbytek toho původního léku, proboha!"
"Prapodivná objednávka," prohodil Utterson, ale vzápětí se zeptal přísně: "Jak to, že jste dopis otevřel?"

"Ten člověk v lékárně už dostal zlost, pane Uttersone, a hodil mi to přes pult jako špinavý cár," odpověděl Poole.
"Tohle je nesporně doktorův rukopis, co říkáte?" ptal se advokát dál.

"Také se mi to zdálo," řekl sluha dost rozmrzele, a pak dodal změněným tónem: "Ale co záleží na rukopise? Já jsem ho viděl!"

"Viděl?" opáčil pan Utterson. "Nu a - ?"

"To je právě to!" řekl Poole vítězně. "Bylo to takhle. Znenadání jsem vešel ze zahrady do posluchárny. Patrně se tam vykradl, aby se podíval po tom léku, či co to má být, protože dveře do pracovny byly otevřené a tam na tom konci se hrabal v bednách. Když jsem přišel, zdvihl hlavu, vyrazil nějaký skřek a v té chvíli už byl zpátky za dveřmi v pracovně. Viděl jsem ho tak asi minutku, ale vlasy se mi zježily. Pane Uttersone, jestli to byl náš doktor, proč tedy měl na obličeji škrabošku? Jestli to byl náš doktor, proč vypískl jako krysa a utekl přede mnou? Sloužím mu už hezky dlouho, a tak. . ." Umlkl a přejel si rukou přes obličej.

"To jsou všechno moc podivné věci," řekl pan Utterson, "ale mám dojem, že mi začíná svítat. Poole, vašeho pána zřejmě stihla nějaká nemoc, která nejen působí pacientovi trýzeň, ale přitom ho i znetvořuje. Proto asi má změněný hlas, proto ta škraboška, a proto se vyhýbá přátelům, proto mu tolik záleží, aby se našel ten lék - má snad, chudák, poslední jiskru naděje, že se možná vyléčí. Dejžbůh, aby se nezklamal! Tohle je mé vysvětlení - je to, Poole, smutné a děsivé pomyšlení, ale všechno je to úplně jasné a přirozené, má to hlavu a patu, a tak si nemusíme dělat přemrštěné obavy."

"Jenže ten člověk nebyl náš doktor, věřte mi, pane Uttersone!" prohlásil Poole a v bledém obličeji mu naskákaly rudé skvrny. "Náš doktor -" rozhlédl se kolem a dál mluvil šeptem - "má přece vysokou postavu, je pěkně urostlý, a tenhle byl spíš zakrnělý." Utterson chtěl něco namítnout. "Copak si myslíte," pokračoval sluha netrpělivě, "že bych po těch dvaceti letech pána nepoznal? Myslíte, že nevím, kam až mu ve dveřích pracovny sahá hlava, když j sem ho v nich dvacet let vídal každý den? Ne, pane Uttersone, to s tou škraboškou nebyl dr. Jekyll - bůhví, co to bylo, ale určitě to nebyl dr. Jekyll - říkejte si co chcete, já věřím, že tu někdo spáchal vraždu."

"Když to tak tvrdíte, Poole, je mou povinností, abych se o tom přesvědčil. Moc rád bych byl vůči vašemu pánovi ohle-duplný, moc mi vrtá hlavou tenhle lístek, který je pravděpodobně důkaz, že doktor je naživu, ale přesto pokládám za svou povinnost dostat se dovnitř, třeba násilím."

"Tohle je přece řeč, pane Uttersone!" prohlásil sluha.

"A teď přijde druhá otázka," řekl Utterson. "Kdo má ty dveře vyrazit?"

„No, přece my dva, pane Uttersone," zněla neohrožená odpověď.

"To se snadno řekne, ale ať to pak dopadne jak chce, musím se postarat, aby vám to nepřipadlo k tíži."

"V posluchárně je sekera," řekl Poole, "a vy byste si mohl vzít tadyhle kuchyňský pohrabáč."

Advokát popadl ten hrubý, ale pádný nástroj a potěžkal jej v ruce. "Poole, jste si vědom," řekl a podíval se na něho, "že bychom se oba mohli octnout v dost nebezpečné situaci?"

"To máte pravdu, pane Uttersone," odpověděl sluha.

"Tak dobrá, buďme tedy upřímní," pokračoval advokát. "Oba máme na mysli víc, než jsme si řekli, a talc vyložme karty na stůl. Ta postava se škraboškou, kterou jste viděl - byla vám nějak povědomá?"

"Víte, pane Uttersone, zmizela tak rychle a byla úplně skrčená, takže bych na to nemohl přísahat," zněla odpověď. "Ale jestli myslíte, že to snad mohl být pan Hyde - nu, ano, myslím, že to byl oni Bylo to asi tak velké jako on, pohybovalo se to zrovna tak mrštně - a pak, kdo jiný se tam mohl dostat přes laboratoře? Nezapomínejte, pane Uttersone, že v době, kdy se stala ta vražda, měl přece u sebe klíč! Ale to není všechno. Já nevím, pane Uttersone, jestli jste se s panem Hydem někdy setkal -"

"Ano, jednou jsem s ním mluvil," odpověděl advokát. "Tak musíte vědět, jako to víme my všichni, že byl nějaký divný - člověku se z něho dělalo až nanic - nevím, jak bych to správně vyjádřil, pane Uttersone - asi takhle: člověka z něho mrazilo až do morku kostí - takový studený a vyzáblý."

"Musím se přiznat, že jsem také měl podobný pocit," řekl pan Utterson.

"Právě," potvrdil Poole. "A když se to s tou škraboškou jako opice tak najednou ukázalo mezi bednami a mrsklo to sebou do pracovny, zamrazilo mě v zádech, jako by mě oblil ledovou vodou. Však já vím, pane Uttersone, že tohle není žádný důkaz - jsem na to dost sčetlý, ale člověk přece má určité tušení - a já bych přísahal na bibli, že to byl pan Hyde!"

"Jo, jo, já se toho také skoro obávám," řekl advokát. "Věru se obávám, že nakonec - že z téhle známosti nakonec - muselo vzejít - něco zlého. Tak se mi zdá, že máte pravdu - už věřím, že chudák Henry je zavražděný, a věřím, že se jeho vrah - bůhsámví proč - zavírá v pracovně se svou obětí. Nu, naším heslem budiž pomsta! Zavolejte Bradshawa."

Druhý sluha na tu výzvu ihned přišel, velice 'bledý a znervosnělý.

"Vzchopte se, Bradshawe," řekl advokát. "Já vím, tahle nejistota vám jde všem na nervy, ale my jsme si teď umínili, že tomu uděláme konec. Tadyhle Poole a já se musíme dostat do pracovny. Je-li tam všecko v pořádku, mám dost statná ramena, abych dovedl vzít vinu na sebe. Ale jestli se tam opravdu něco stalo, nebo jestli se zločinec bude chtít dostat ven zadem, musíte ho s tím chlapcem z přípravny zaskočit za rohem - vezměte si každý pořádný klacek a postavte se u dveří laboratoře. Za deset minut ať jste na svém stanovišti!"

Když Bradshaw odešel, podíval se advokát na hodinky. "Nu, a teď se musíme přichystat my," řekl, vzal pohrabáč pod paždí a vykročil na dvůr. Měsíc zakrylo nakupené mračno a byla úplná tma. Hlubokou šachtou mezi domy vítr protahoval v prudkých nárazech a plamen svíčky se v něm komíhal sem a tam, než se dostali do závětří posluchárny, kde se mlčky posadili a čekali. Kolem dokola se rozléhal ztlumený hluk Londýna, ale z větší blízkosti rušily ticho kročeje v pracovně, jako by někdo po ní přecházel sem a tam. "A tak to tam chodí celý den, pane Uttersone," šeptl Poole, "ba i skoro, celou noc. Jen když přijde z lékárny nějaký nový vzorek, pak to na chvilku přestane. Jo, špatné svědomí nikomu nedopřeje klid! Pane Uttersone, vždyť každý ten krok jako by znamenal mrzce prolitou krev! Ale poslouchejte ještě lip, pane Uttersone - napněte sluch, vložte se do toho srdcem, a pak mi řekněte - je tohle chůze doktora Jekylla?"

Byly to kroky podivně lehké, až mrštné, přestože tak pomalé - opravdu docela jiné než těžká, skřípavá chůze Henryho Jekylla. Utterson si povzdechl. "A to není nikdy slyšet nic jiného?" zeptal se.

Poole zavrtěl hlavou. "Jen jednou," odpověděl. "Jednou jsem to slyšel plakat!"

"Plakat? Jak to?" podivil se advokát a uvědomil si, že ho mrazí hrůzou.

"Plakat, jako ženská, nebo duše v zoufalství," řekl sluha. "Musel jsem utéct, s tak těžkým srdcem, že bych se byl sám rozplakal."

Ale deset minut se už chýlilo ke konci. Poole vyhrabal sekeru z hromady balicí slámy, svíčku postavili na nejbližší stůl, aby jim při útoku posvítila, a se zatajeným dechem se přiblížili ke dveřím, za nimiž se v nočním tichu pořád ozývaly ty kroky, neúnavně sem a tam, sem a tam.

"Jekylle," křikl Utterson hodně hlasitě, "musím tě vidět!" Na chvíli se odmlčel, ale nic se neozvalo. "Dávám ti přátelskou výstrahu, máme podezření a já tě musím vidět, a také tě uvidím!" křičel dál. "Když ne po dobrém, tak po zlém, a když nepovolíš, tak se k tobě dostanu násilím!" "Uttersone, měj proboha slitování 1" ozval se hlas.

"Vida, to přece není hlas Jekyllův - to je hlas Hydův!" vykřikl Utterson. "Poole, vyrazte dveře !"

Poole se přes rameno rozpřáhl sekerou, padla rána, až se otřásl celý dům, a dveře potažené rudým suknem poskočily v zámku i ve stěžejích V pracovně se rozlehl hrůzný skřek, jakoby vyděšeného zvířete. Sekera se rozmáchla znovu, a znovu zapraskaly dveřní výplně a veřeje se zatřásly. Čtyřikrát padla rána, ale dřevo bylo tvrdé a kování znamenité. Teprve při páté ráně zámek praskl a trosky dveří třískly na koberec v pracovně.

Útočníci, polekaní vlastním řáděním a náhlým tichem, trochu ucouvli a nakoukli dovnitř. Měli před očima pracovnu v klidném světle lampy, v krbu hořel a praskal vydatný oheň, kotlík si bzučel slabým sykotem, tu a tam otevřená zásuvka, na stole pěkně urovnané hromádky papírů a poblíž krbu stolek prostřený k čaji - člověk by byl řekl: nejklidnější pokoj, a nebýt zasklených skříní plných chemikálií, nejnormálnější pokoj té noci v celém Londýně.

Právě uprostřed leželo tělo muže, zle zkroucené, a ještě sebou škubalo. Přistoupili k němu po špičkách, obrátili je naznak a uviděli tvář Edwarda Hyda. Měl na sobě oblek, který mu byl hrozně veliký, který by padl statnému Jekyllovi. Svaly v obličeji dosud cukaly zdáním života, ale život už byl ten tam. A podle rozdrcené ampulky v ruce a silného pachu švestkových jader, jímž to tam čpělo, Utterson poznal, že má před sebou mrtvolu sebevraha.

"Přišli jsme pozdě," řekl zachmuřeně, "ať zachránit, či ztrestat. Hyde si svoje odpyká, a nám už zbývá jen nalézt doktorovu mrtvolu."

Stavení z převážné většiny zabírala anatomická posluchárna - téměř celé přízemí - osvětlená shora, s přilehlou pracovnou, která zabírala celou jednu stranu prvního poschodí a měla vyhlídku do dvora. Z posluchárny se šlo přes chodbu k domovním dveřím, které ústily do boční uličky a k nimž z pracovny vedlo ještě jedno, zvláštní schodiště. Mimo to tam bylo několik tmavých komor a prostorný sklep. To vše pan Utterson s Poolem bedlivě prohledali. Do komor stačilo jen nahlédnout, protože byly prázdné, a zřejmě je už dávno nikdo ani neotevřel, neboť s dveří se sypal prach. Ve sklepě bylo plno všelijakého harampádí, většinou z dob, kdy tam bydlel chirurg, Jekyllův předchůdce. Ale když otevřeli dveře, viděli, že další pátrání by bylo beztak zbytečné, protože vchod byl už po léta zatarasený souvislou pavučinovou záclonou, tlustou jako rohož. Nikde nebylo ani památky po Henrym Jekyllovi, mrtvém či živém.

Poole zadupal na dlaždicích v chodbě. "Jistě ho zakopal tady," řekl a poslouchal, jak se to bude ozývat.

"Nebo třeba doktor utekl," namítl Utterson a obrátil se ke dveřím do uličky. Byly zamčené a na dlaždicích uviděli pohozený klíč, úplně zrezivělý.

"Vypadá to, že se jím už dávno neodmyká," podotkl advokát.

"Neodmyká!" opáčil Poole. "Copak nevidíte, že je zlomený? Jako by ho byl někdo rozdupal."

"Ale vždyť je zrezivělý i tam, kde se zlomil," namítl Utterson. Oba na sebe vystrašeně pohlédli. "V tomhle se nevyznám, Poole," řekl advokát. "Pojd'me zpátky do pracovny." Vyšli mlčky nahoru po schodech a znovu se pustili do důkladného prohledávání pracovny - chvílemi při tom vrhali zděšený pohled na mrtvolu. Na jednom stole byly stopy po nějakém chemickém pokusu - na skleněných miskách byly odvážené hromádky jakési bílé chemikálie a vypadalo to, jako by nešťastníkovi bylo něco zabránilo, aby pokus dokončil.

„To je ta droga, kterou jsem mu nosil," řekl Poole a v té chvíli vroucí voda v kotlíku překypěla, až sebou trhli.

To je přilákalo ke krbu, k němuž byla útulně přitažena lenoška se stolkem na dosah ruky, prostřeným k čaji, ba i s kostkou cukru v šálku. Vedle na poličce byly knihy - jedna ležela otevřená vedle šálku a Uttersona překvapilo, když viděl, že je to theologická práce, o níž se Jekyll často vyslovoval s velkou úctou. Byly v ní jeho vlastnoruční poznámky, rouhavé až hrůza.

Při dalším prohledávání místnosti se octli před otáčecím zrcadlem a s bezděčným strachem se zadívali do jeho hlubin. Ale bylo obráceno tak, že se v něm odrážely jen narudlé odlesky, které se míhaly na stropě - jiskřivé plameny, šlehající v tisících obměnách po zasklených dveřích skříní - a jejich bledé, ustrašené obličeje, jak se nad zrcadlem skláněly.

"Tohleto už asi vidělo podivné věci, pane Uttersone," řekl šeptem Poole.

"Ale jistě nic divnějšího, než je samo to zrcadlo," odpověděl advokát, rovněž šeptem. "K čemu vlastně Jekyll -" při tom jménu se ulekaně zarazil, ale pak slabost překonal - "k čemu je vlastně Jekyll potřeboval?"

"Kdo to může vědět!" řekl Poole. Pak se vrhli na psací stůl. Navrchu na pěkně srovnaných papírech ležela velká obálka se jménem pana Uttersona, napsaným vlastnoručně doktorem. Advokát ji rozpečetil a vypadlo z ní na podlahu několik příloh. První byla závěť se stejně výstředními ustanoveními, jaká byla v té, kterou před půl rokem vrátil - v případě úmrtí měla posloužit jako poslední vůle a v případě zmizení jako darovací listina, ale místo jména Edward Hyde v ní advokát k svému nepopsatelnému úžasu četl jméno Gabriel John Utterson. Podíval se na Poola, pak zase na ty listiny, a nakonec na mrtvého zlosyna, nataženého na koberci.

"Jde mi z toho hlava kolem," řekl. "Celou tuhle dobu ji měl v moci - jistě neměl proč mít mě rád - jistě zuřil, když se dověděl, že je vyděděný - a přece tu závěť nezničil !"

Popadl další listinu - byl to stručný doktorův vlastnoruční dopis nahoře s datem. "Představte si, Poole, ještě dnes byl tady, živý! Za tak krátký čas ho přece nemohl sprovodit ze světa - musí být dosud na živu, jistě utekl! Ale proč utekl? A kudy? A můžeme si v tom případě troufat oznámit tu sebevraždu? Musíme být moc opatrní. Obávám se, že bychom nakonec ještě mohli doktorovi zavinit nějakou hroznou katastrofu."

"Nepřečtete si to, pane Uttersone?" zeptal se Poole.

"Mám strach," dpověděl vážně advokát. "Dejžbůh, aby byl zbytečný." S těmi slovy si papír přiblížil k očím a četl:

Milý Uttersone,

až se Ti tohle dostane do rukou, už tady nebudu, zmizím, ale nejsem natolik prozíravý, abych mohl vědět předem, jakým způsobem. Jasně tuším a všechny okolnosti mého nepopsatelného postavení svědčí o tom, že konec je už jistý a musí přijít brzy. A tak si, prosím Tě, nejdříve přečti, co Ti napsal Lanyon, který mě upozornil, že Ti to odevzdá přímo do rukou, a chceš-li se dovědět víc, najdeš to v mé zpovědi.

Tvůj nehodný a nešťastný přítel

Henry Jekyll

"Copak tam byla ještě jedna příloha?" zeptal se Utterson. "Tady je, prosím," řekl Poole a podal mu dosti tlustý svazek papírů, na několika místech zapečetěný. Advokát jej strčil do kapsy. "O těchhle papírech bych se radši vůbec nezmiňoval. Jestli doktor utekl, nebo je-li mrtev, můžeme mu aspoň zachránit dobrou pověst. Už je deset, musím domů, abych si ty dokumenty v klidu přečetl, ale před půlnocí přijdu zpátky a pak pošleme pro policii."

Vyšli z posluchárny a zamkli ji. V hale bylo pořád shromážděno služebnictvo kolem krbu. Utterson se rozloučil a spěchal domů přečíst si obě vyprávění, jež mu konečně měla objasnit tu záhadu.

Vyprávění doktora Lanyona

Devátého ledna, tedy před čtyřmi dny, dostal jsem poštou doporučenou zásilku s adresou, vlastnoručně psanou mým kolegou a bývalým spolužákem Henrym Jekyllem. Velice mě to překvapilo, protože jsme si nebyli zvyklí dopisovat - vždyť jsem se s ním teprve předešlého večera setkal na večeři a neměl jsem tušení, že bychom spolu byli mluvili o něčem tak důležitém, aby to bylo zapotřebí stvrdit doporučeným dopisem. Když jsem si dopis přečetl, podivil jsem se ještě víc, neboť v něm stálo toto:

Milý Lanyone,

patříš k mým nejstarším přátelům. Občas jsme se sice rozcházeli v názoru na některé vědecké problémy, ale nedovedu se upamatovat, že by naše přátelství bylo tím někdy utrpělo, alespoň ne z mé strany. Kdybys mi byl někdy řekl: "Jekylle, jde mi o život, o čest, o rozum, a jen ty mi můžeš pomoci," byl bych bez váhání kdykoli pro tebe obětoval své jmění a třeba i strčil ruku do ohně. A teď, Lanyone, jsem já tobě vydán na milost a nemilost - teď jde mně o život, o čest, o rozum - jestli mě dnes večer zklameš, je po mně veta. Po tomhle úvodu si možná pomyslíš, že tě požádám, abys pro mne udělal něco nečestného. Posud to sám.

Prosím tě, abys odřekl všechny své závazky na dnešní večer, i kdyby tě třeba povolali k nemocnému císaři - abys vsedl do drožky, nečeká-li právě na tebe před domem tvůj kočár, a ihned přijel sem - tenhle dopis vezmi s sebou pro případ, že by sis nevěděl rady. Můj sluha Poole už má pokyny - bude na tebe čekat se zámečníkem. Pak musíte vypáčit dveře mg pracovny, ale dovnitř smíš jen ty sám. Otevři zasklenou skříň (s písmenem E) vlevo od dveří - bude-li zamčená, vyraz zámek a vytáhni s v e š k e r ý m o b s a h e m, t a k j a k t o t a m l e ž í, čtvrtou zásuvku shora, čili (což je totéž třetí zdola. Jsem v tak zoufalém duševním stavu, že mám strach, abych tě svými pokyny nepopletl, ale i v případě, že se mýlím, poznáš správnou zásuvku podle toho, co v ní je: nějaké prášky, baňka a zápisník. Tuto zásuvku si laskavě odvez, tak jak je, zpátky do svého bytu.

T o je to první, oč tě žádám - a teď při jde to druhé. Jestli se ke mně vydáš ihned po obdržení tohoto dopisu, mohl bys být zpátky dávno před půlnocí, ale prodloužím ti lhůtu nejdéle do půlnoci, předně z obavy, že by se mohla naskytnout nějaká neodstranitelná a nepředvídaná překážka, ale hlavně proto, že budeš muset udělat ještě něco, a to raději v době, kdy tvé služebnictvo bude už spát. O půlnoci tedy laskavě čekej samotný v ordinaci a jen sám osobně otevři dům člověku, který k tobě přijde mým jménem, a odevzdej mu zásuvku, kterou si přivezeš z mé pracovny. Tím tvůj úkol skončí a získáš si mou bezvýhradnou vděčnost. Přeješ-li si stůj co stůj nějaké vysvětlení, pochopíš pak v pěti minutách, proč všechna tato opatření jsou obrovsky důležitá, a že kdybys některé z nich zanedbal, ač se ti jistě zdají podivínská, mohl bys mít na ;svědomí mou smrt nebo to, že bych přišel o rozum.

Mám k tobě důvěru, že mou prosbu nebudeš brát na lehkou váhu, ale srdce se mi svírá a ruka se mi třese při pouhém pomyšlení na takovou možnost. Pamatuj, že v téhle chvíli, v těchhle podivných místech snáším nejukrutnější duševní muka, jaká ani nejbujnější obraznost nemůže zveličit, ale přitom vim, že když vykonáš přesně všechno, oč tě prosím, mé úzkosti se rozplynou, jako by skončilo nějaké hrůzné vyprávění.

Pomoz mi, drahý Lanyone a zachraň

svého přítele

H. J.

P. S. - Už jsem tohle zapečetil, a najednou mi napadly nové obavy. Může se stát, že se pošta zdrží a ty můj dopis dostaneš teprve zítra ráno. V tom případě, milý Lanyone, splň mou žádost příští den, kdy se ti to bude nejlíp hodit, a zase očekávej mého :posla o půlnoci. Možná, že pak bude už pozdě, a jestli ta příští noc mine a dál se o mně nic nedozvíš, budeš vědět, že Henryho Jekylla už víckrát. neuvidíš.

Když jsem dopis přečetl, byl jsem přesvědčen, že můj kolega zešílel, ale dokud by se to nade všechnu pochybnost nedokázalo, cítil jsem se povinován jeho žádost splnit. Čím méně jsem té divoké slátanině rozuměl, tím méně jsem byl oprávněn posuzovat, jakou má důležitost - byl jsem si vědom své vážné odpovědnosti, kdybych tak úpěnlivé prosbě nevyhověl. Proto jsem vstal od stolu, vsedl do drožky a jel jsem rovnou k Jekyllovi. Sluha už na mne čekal - touž poštou jako já dostal doporučeně pokyny a ihned poslal pro zámečníka a tesaře. Než jsme spolu domluvili, byli řemeslníci už na místě, a všichni vespolek jsme vešli do bývalé anatomické posluchárny doktora Denmana, odkud je přístup do Jekyllovy soukromé pracovny (jak bezpochyby víš). Dveře byly velice pevné a zámek držel znamenitě - tesař tvrdil, že kdyby je měl vyrazit násilím, dalo by mu to hodně práce a velice by je poškodil, a zámečník si div nezoufal. Ale byl to zručný chlapík a po dvouhodinové námaze se dveře otevřely. Skříň s písmenem E byla odemčená - vytáhl i sem

zásuvku, dal jsem ji vyplnit slámou a ovázat prostěradlem a odjel jsem s ní zpátky domů.

Tam jsem si začal prohlížet její obsah. Prášky byly zabalené dost pečlivě, ale přece ne tak, jako by byly vyšly rovnou z rukou zkušeného prodavače, bylo tedy zřejmé, že si je vyrobil Jekyll sám, a když jsem jeden balíček roztrhl, nalezl jsem v něm jakousi bílou krystalickou látku. Pak jsem si pozorně prohlédl baňku - mohla být asi tak do poloviny naplněná krvavě červenou kapalinou, která nesmírně čpěla, jako by obsahovala fosfor a těkavý éter. Ostatní její složky jsem nemohl uhádnout. Zápisník byl -obyčejný sešit a nebylo v něm skoro nic než řada dat. Vztahovala se na období mnoha let, ale zpozoroval jsem, že zápisy náhle ustaly asi tak před rokem. Tu a tam byla k některému datu připojena poznámka, obyčejně jenom dvě slova: "dvojnásobná dávka" - na několik set zápisů se vyskytovala celkem asi šestkrát, a jednou, hned na počátku té řady dat, byla další "úplný nezdar!!!" - s několika vykřičníky. To všechno sice podráždilo mou zvědavost, ale neříkalo mi nic určitého. Měl jsem před sebou baňku s nějakou kapalinou, balíček nějaké chemikálie a záznamy o celé řadě pokusů, které nevedly (jako většina Jekyllových bádání) k docela žádnému praktickému výsledku. Jak by tyhle věci mohly ohrozit čest, nebo zdravý rozum, či život mého lehkověrného kolegy? Proč si toho člověka pro ně posílá zrovna ke mně? Dejme tomu, že by to snad jinak nešlo, ale proč ho mám přijmout tak potají? Čím víc jsem o tom uvažoval, tím víc jsem byl přesvědčen, že mám co činit s případem nějaké choroby mozku, a tak jsem služebnictvo sice poslal spát, ale nabil jsem si starý revolver, abych nebyl zastižen zcela bez sebeobrany.

Sotva nad Londýnem odbila dvanáctá hodina, ozvalo se velmi tiše klepátko na dveřích. Šel jsem sám otevřít a uviděl jsem muže, přikrčeného mezi pilíři portálu.

"Jdete od doktora Jekylla?" zeptal jsem se. Přitakal mi trochu bojácným posunkem, a když jsem ho vyzval, aby šel dál, uposlechl mě teprve pak, až se pátravě ohlédl za sebe na temné náměstí. Nedaleko se ukázal strážník s odkrytou pátrací svítilnou, a zdálo se mi, že jak ho můj návštěvník uviděl, polekal se a honem vešel dovnitř. Přiznávám se, že na mne tyto podrobnosti zapůsobily nepříjemně, a když jsem za ním šel do jasně osvětlené ordinace, nepouštěl jsem z ruky připravenou zbraň. Teprve tam jsem na něho dobře viděl. Jakživ jsem ho předtím nespatřil, tolik jsem věděl určitě. Jak jsem už řekl, byl malý, a mimo to mě zarazily odporný výraz v jeho obličeji, jeho pozoruhodná mrštnost a zároveň zřejmě slabá tělesná soustava, a nakonec můj vlastní pocit podráždění, vyvolaný jeho blízkostí. Bylo mi skoro, jako by se mne zmocňovala zimnice, a bylo to provázeno znatelným poklesem tepu. V té chvíli jsem si to vysvětlil nějakou osobní idiosynkrasií a podivil jsem se jen tomu, jak prudce se projevuje, ale později jsem se přesvědčil, že měla hlubší příčiny v samé povaze toho člověka a že k ní zavdala podnět pohnutka ušlechtilejší než pouhá nenávist.

Ten člověk (který ve mně takto, hned jak vešel, najednou vzbudil pocit, jaký nemohu nazvat jinak než štítivá zvědavost) byl ustrojený tak, že by to bylo bývalo směšné, kdyby šlo o obyčejné individuum: měl totiž na sobě oblek z drahé látky a střízlivého střihu, ale byl mu hrozně velký - kalhoty mu plandaly kolem nohou a měl je ohrnuté, aby se mu necouraly po zemi, kabát měl místo v pase projmutý až někde pod boky a límec se mu rozvíral až na ramena. Ale ta směšná výstroj mě kupodivu vůbec neponoukala k smíchu, poněvadž ten tvor, který se octl přede mnou, budil dojem čehosi v samé své podstatě abnormálního a zrůdného - něčeho zarážejícího, překvapujícího a odpuzujícího - jako by tenhle další nesoulad v jeho zevnějšku byl docela na místě a jenom jej doplňoval, takže jsem byl dvojnásob zvědavý: nejen co to je za člověka a jakou má povahu, ale i na jeho původ, život, majetkové poměry a postavení.

Zabralo sice hodně místa, než jsem ti své pocity a úvahy popsal, ale ve skutečnosti byly dílem několika vteřin. Můj návštěvník byl totiž jako v horečce, jakoby posedlý nějakým zlým vzrušením.

"Máte to?" vykřikl. "Máte to?" Byl tak netrpělivý, že mě dokonce popadl za paži a pokoušel se mnou zacloumat. Odstrčil jsem ho s pocitem, jako by mi při dotyku jeho, ruky zledověla krev v žilách. "Počkat, pane," řekl jsem. "Zapomínáte, že ještě nemám potěšení vás znát. Posaďte se, prosím." Dal jsem mu dobrý příklad - posadil jsem se do křesla, kde jsem byl zvyklý sedávat, a snažil jsem se napodobit své obvyklé chování, když mám co dělat s pacientem - ovšem pokud jsem toho byl schopen v tak pozdní hodinu, při svých obavách a hrůze, jakou ve mně ten člověk budil. "Prosím za odpuštění, doktore Lanyone," odpověděl náramně zdvořile. "Máte docela pravdu a promiňte, že jsem z netrpělivosti zanedbal, co káže zdvořilost. Přišel jsem k vám na žádost vašeho kolegy, doktora Henryho jekylla, ve velice důležité věci, a jak jsem vyrozuměl. . :" odmlčel se, chytil se za krk - přestože se snažil vypadat klidně, pozoroval jsem, že se brání záchvatu hysterie, který se o něho pokouší - "jak jsem vyrozuměl, pro nějakou zásuvku . . ."

Tu mi bylo líto toho člověka, který zřejmě prožíval velké úzkosti, a snad jsem chtěl také trochu ukojit vzrůstající zvědavost.

"Tady je, prosím," řekl jsem a ukázal jsem na zásuvku, která ležela na podlaze u stolu, znovu zakrytá prostěradlem. Přiskočil k ní, pak se zarazil a položil si ruku na srdce - slyšel jsem, jak mu v křečovitém stažení čelistí zaskřípěly zuby, a v obličeji vypadal tak vyděšeně, že jsem se začínal bát jak o jeho život, tak i rozum.

"Uklidněte se," řekl jsem mu.

Obrátil se ke mně s příšerným úsměvem, a jakoby v zoufalém odhodláni shodil prostěradlo. Když uviděl obsah zásuvky, vydral se mu hlasitý, úpěnlivý povzdech tak nesmírné úlevy, že jsem na něho hleděl jako zkamenělý. A za

chvíli se zeptal hlasem, zřejmě už celkem zvládnutým: "Máte nějakou skleněnou odměrku?"

Musel jsem se takřka přimět, abych vstal a podal mu, oč žádal. Poděkoval mi přikývnutím a úsměvem, odměřil několik kapek červené kapaliny a vhodil do ní jeden prášek. Směs, zprvu narudlá, začala nabývat jiskřivého zabarvení, jak se krystalky rozpouštěly, slyšitelně vzkypěla a začaly z ní vystupovat řídké výpary. Najednou, jako když utne, přestala vřít' a temně zfialověla, pak zase, ale pomaleji, bledě zezelenala. Můj návštěvník ty proměny bystře pozoroval, pak se usmál, postavil skleněnou odměrku na stůl, obrátil se ke mně a pátravě se na mne zahleděl.

"A teď musíme vyřídit ještě něco," řekl. "Budete rozumný? Dáte si poradit? Necháte mě, abych s touhle sklenicí v ruce bez dalšího vyjednávání odešel z vašeho domu? Nebo je vaše zvědavost tak chtivá, že ji nedovedete ovládnout? Rozvažte si to, než odpovíte, protože to bude tak, jak rozhodnete. Jak se rozhodnete - bud na tom budete tak jako předtím, ani ,bohatší ani moudřejší, ledaže by se vědomí, že jste prokázal službu člověku ve smrtelných úzkostech, mohlo pokládat za obohacení duše. Nebo, je-li vám to milejší, otevře se před vámi cesta k novým vědním oborům a nová dráha k slávě a moci, tady na místě, v tomhle pokoji, v téhle chvíli, a váš zrak omráčí div, který by otřásl i nevěřícím Satanášem."

"Pane, mluvíte v hádankách," řekl jsem s předstíraným chladem, ačkoli jsem vpravdě nebyl ani zdaleka klidný, "a nebudete se tedy snad. divit, že na mne vaše řeči nepůsobí zrovna moc přesvědčivě. Ale v těch svých nevysvětlitelných službách jsem zabředl moc daleko, a tak jsem už nedočkavý, jak tohle skončí."

"Tak dobrá," odpověděl můj host. "Lanyone, pamatujte, že jste jako lékař vázán zachováním tajemství - to, co přijde, spadá do našeho oboru. Odjakživa lpíte na svých náramně úzkoprsých hmotařských názorech, odjakživa popíráte význam transcendentální medicíny, vždycky jste se posmíval těm, kdo věděli víc než vy - a teď se podívejte!"

Přihnul si sklenici k ústům a jedním douškem ji vypil do dna. Následoval výkřik - zapotácel se, zavrávoral, chytil se stolu, aby se ho podržel, vyvalil podlité oči, otevřenými ústy lapal dech. Když jsem se na něho díval, zdálo se mi, že se s ním udála změna - jakoby nabobtnával - obličej mu náhle znevýrazněl, jeho rysy jako by se rozplývaly a měnily - v mžiku jsem byl na nohou, uskočil jsem ke stěně, napřáhl jsem ruku, jako na obranu před tím divem, a zmocnila se mne hrůza.

„.Bože!" vykřikl jsem, "Bože!", několikrát za sebou, protože přede mnou stál - bledý a třesoucí se, málem v mdlobách, s rukama tápavě rozpřaženýma před sebou, jako by vstal z mrtvých - Henry Jekyll!

Nemohu se přimět, abych zapsal černé na bílém, co mi příští hodinu vyprávěl. Co jsem viděl, to jsem viděl, co jsem slyšel, to jsem slyšel, a má duše při tom zmírala, ale teď, když to už nemám před očima, ptám se sám sebe, zda tomu věřím, a nedovedu si dát odpověď. Otřáslo to mnou až do samých kořenů života, neznám už, co to je spánek, nejsmrtelnější hrůza mě neopouští ve dne v noci - tuším, že mé dny jsou sečteny, že musím zemřít, ale zemřu, a přece tomu neuvěřím. Ten člověk mi odhalil takový mravní hnus, třeba s kajícnými slzami, že na to nemohu ani vzpomínat a netrnout přitom hrůzou. Povím ti jen jedno, Uttersone, a to ti víc než postačí (jestli se dovedeš přimět, abys tomu uvěřil). Ta stvůra, která se tehdy v noci vplížila do mého domu, podle vlastního Jekyllova doznání byla známá pod jménem Hyde a pátralo se po ní všude v naší zemi jako po vrahovi Carewa.

Tvůj Lanyon

Jekyllovo podrobné vylíčení vlastního případu

Narodil jsem se roku 18-- jako dědic velkého jmění, mimo to obdařený výtečným nadáním, s povahovým sklonem k píli. Velice mi záleželo na tom, aby si mne rozumní a dobří bližní vážili, a dalo se předpokládat, že mám tedy zaručenu skvělou budoucnost, která mi bude ke cti. Mou nejhorší vadou byl dost nezřízený sklon vesele užívat života, který je pro mnohé lidi štěstím, ale u mne se špatně snášel s nepřekonatelnou touhou nosit hlavu vysoko a před veřejností se honosit kromobyčejnou vážností. Proto jsem se snažil své záliby tajit, a když jsem byl v letech, kdy je člověk schopen rozumně uvažovat, začíná se rozhlížet kolem sebe a odhadovat své postavení ve společnosti, jak daleko to ve světě dotáhl, už tehdy jsem si uvědomoval, že jsem hluboko zabředl do dvojakého života. Mnohý by se byl třeba pyšnil takovými výstřednostmi, jaké jsem si dovoloval já, ale poněvadž jsem si vytkl tak vysoké cíle, ukrýval a tajil jsem své výstřelky až s chorobným pocitem studu. Byla to tedy spíše má příliš náročná ctižádost než nějaká skutečná, obzvláštní zkaženost, co ze mne udělalo to, co jsem byl, a vytvářelo ještě hlubší předěl než u většiny lidí mezi dobrými a zlými vlastnostmi, které se spájejí a sváří v dvojaké povaze každého člověka. Za takového stavu věcí jsem měl hluboké, neodbytné nutkání hloubat o tvrdém zákonu, který je úhelným kamenem náboženství a nejmocnější vzpruhou v soužení. Přestože jsem žil tak hluboce rozdvojeným životem, nebyl jsem vůbec pokrytec - obě stránky mé povahy byly smrtelně vážné: byl jsem stejně sám sebou, když jsem se přestal krotit a vrhal do hanebností, jako když jsem se na denním světle rval o vědní pokrok nebo o úlevu v soužení a utrpení. A tak se stalo, že mé vědecké studium, které veskrze tíhlo k mystice a transcendentálním jevům, bylo silně ovlivněno snahou probádat tajemství toho vědomého boje mezi dvěma stránkami mé povahy. Každým dnem a obojí poznávací schopností, mravní i rozumovou, jsem se takto ustavičně přibližoval pravdě, jejíž částečné objevení mě nevyhnutelně přivedlo k tak strašlivému ztroskotání: že člověk

vlastně není bytost celistvá, ale rozdvojená. Pravím rozdvojená, protože dosavadní mé vědomosti dál už nepokročily. Jiní mě budou následovat, jiní mě v tom vědění předčí, a tak si troufám skoro předpokládat, že se nakonec dojde k poznání, že člověk je pouhý shluk různorodých, neslučitelných a nezávislých jedinců. Já jsem svým způsobem života nepochybně spěl jedním směrem, jen tím jediným. Dospěl jsem k poznání naprosté, základní dvojakosti člověka jen z hlediska mravního, a jen pokud šlo o mou osobu. Bylo mi jasné, že v mém vědomí spolu bojují dvě povahy, a i kdybych mohl právem prohlásit, že je mi vrozená jen jedna, bylo by to jen proto, že se v podstatě skládám z obou. Velmi záhy, ještě než jsem ve svých vědeckých objevech pokročil tak daleko, abych vůbec tušil holou možnost takového zázraku, začal jsem se kochat představou, jakoby nějakým zamilovaným snem, že by se ty dva prvky možná daly oddělit. Říkal jsem si: kdyby se každý z nich mohl vtělit v jiného jedince, zbavil by se život nesnesitelné trýzně - ten hříšný by si mohl jít svou cestou, osvobozený od ctižádostivých snů a výčitek svědomí svého ctnostnějšího dvojníka, a spravedlivý by mohl vytrvale a spolehlivě kráčet svou strmou stezkou, konat dobré skutky, v nichž nachází zalíbení, a nebyl by už vystaven hanbě a pokání za cizí hříchy. Je to kletba lidstva, že dva tak nesourodé pruty jsou svázány do jedné otepi - že ti protinožci musí spolu ustavičně zápasit ve zmučeném lůně vědomí. Jak je tedy rozpojit?

Až potud jsem dospěl ve svých úvahách, a tu se mi při práci v laboratoři ten problém začal ponenáhlu objasňovat. Začínal jsem pronikat hlouběji, než bylo dotud zaznamenáno, chvějivou nehmotností, mlhavou pomíjivostí té zdánlivě hutné tělesné schránky, v níž přebýváme. Objevil jsem určité reagencie, které mají schopnost způsobit otřesy a trhliny v tom masitém obalu, tak jako vítr rozevlá stanové závěsy. Ze dvou vážných příčin se nechci důkladněji zabývat vědeckou stránkou své zpovědi. Předně proto, že jsem dospěl k přesvědčení, že člověku je na věky souzeno nést na svých bedrech břímě života, a kdykoli se pokusí je shodit, vždycky na něho opět dolehne ještě nevídanější a strašlivější tíhou. A za druhé proto, že z mého vyprávění bude bohužel až příliš zřejmé, jak byly mé objevy nedokonalé. Nechť tedy postačí, že se mi podařilo nejen rozeznat mé tělo, dané přírodou, od pouhé aury, kterou vyzařují jisté síly, z nichž se skládá můj duch, ale i vyrobit chemickou sloučeninu, jejímž působením ty síly ztrácejí svou svrchovanou moc a mohou se nahradit jinou tělesnou podobou, pro mne neméně přirozenou, protože se v ní zrcadlí nižší prvky mé duše, jimiž byla výstižně poznamenána.

Dlouho jsem váhal, než jsem si tuto teorii začal ověřovat praktickými pokusy. Dobře jsem věděl, že mi při tom hrozí smrt, protože každá droga, která má schopnost tak mocně a otřesně účinkovat na samé jádro mé totožnosti, mohla by při nejnepatrnějším zvýšení dávky, nebo při jen trochu nevčasném požití nadobro zničit to nehmotné jádro, v němž jsem se snažil vyvolat změny. Ale můj zvláštní a závažný objev mě tolik lákal, až pokušení nakonec zvítězilo nad bojácnou předtuchou. Už dávno jsem si připravil potřebný roztok - nakoupil jsem v jednom drogistickém velkoskladu značné množství určité chemikálie, o níž jsem se při svých pokusech přesvědčil, že je poslední nutnou přísadou, a jednoho proklatého večera jsem v pozdních hodinách ty součástky smíchal ve skleněném poháru, pozoroval jsem, jak přitom vrou a jak se z nich kouří, a když vření ustalo, s odvážným zápalem jsem tu kapalinu vypil.

Přepadly mě ukrutně bolestné křeče: lámání v kostech, smrtelné mdloby a duševní hrůza taková, že ji snad nepředčí ani úzkosti v hodině rození nebo smrti. Pak ta muka začala rychle polevovat a přišel jsem zas k sobě, jakoby po nějaké těžké nemoci. Měl jsem podivné pocity, nějak nepopsatelně nové, a právě pro tu novost neuvěřitelně příjemné. Cítil jsem se tělesně mladší, lehčí, blaženější, a uvědomoval jsem si, že se mne v nitru zmocňuje opojná bezstarostnost, v obraznosti mi závratnou rychlostí kolotaly víry smyslných představ, má duše jako by se byla uvolnila z pout odpovědnosti a zakoušela neznámý, ale nikoli nevinný pocit svobody. Sotva jsem začal dýchat tím novým životem, ihned jsem poznal, že jsem hříšnější, desateronásobně hříšnější, že jsem se otrocky zaprodal prvotnímu hříchu, a v té chvíli mě to vědomí vzpružilo a rozjařilo jako víno. S rozevřenou náručí jsem jásotně přivítal nové pocity, ale vtom jsem si najednou uvědomil, že se má postava smrskla.

Tehdy jsem neměl v pokoji zrcadlo - to, které tu vedle mne stojí, co tohle píši, dal jsem si sem přinést později a právě proto, abych tyhle proměny mohl sledovat. Ale noc se už hodně přiblížila k ránu - a ráno, ačkoli zachmuřené, dozrávalo k početí dne - moji spolubydlící v domě byli ještě pohříženi v nejhlubším spánku, a já jsem se v zápalu naděje a vítězství rozhodl, že se ve své nové po,době odvážím až do ložnice. Prošel jsem dvorem, kam na mne shora shlížela souhvězdí - skoro se mi zdálo, že s údivem nad prvním takovým tvorem, jakého zbádala jejich bdělá všudypřítomnost, proplížil jsem se chodbami jako cizí ve vlastním domě, a když jsem přišel do své ložnice, ukázal se mi po prvé zjev Edwarda Hyda.

To, co povím dále, je ovšem jen teoretická domněnka - nemohu tvrdit, že to vím, ale pokládám to za nejpravděpodobnější vysvětlení. Zlá stránka mé povahy, která účinkem drogy ve mně nabyla drtivé převahy, nebyla tak silná a tak vyvinutá jako ta dobrá, které jsem se zbavil. A pak, při životě, jaký jsem vedl, tedy z devíti desetin nakonec přece jen ovládaném prací, ctností a sebezapřením, měla mnohem menší příležitost uplatnit se a vyčerpat. A proto se, myslím, stalo, že Edward Hyde byl o mnoho menší, tělesně slabší a mladší než Henry Jekyll. Tak jako jednomu vyzařovala z obličeje dobrota, bylo v tváři druhého zřejmě a jasně vepsáno zlo (o němž kanec konců stále věřím, že je smrtelnou částí člověka). To zlo rovněž poznamenalo i tělo znetvořením a zchátralostí. Ale přesto, když jsem v zrcadle uviděl ten ošklivý přelud, nepocítil jsem vůbec odpor, spíše radostné překvapení. Tohle jsem tedy také já! Zdálo se mi to přirozené a lidské, v mých očích to bylo živějším projevem ducha, zdálo se mi to výraznější a jednolitější než nedokonalá, dvojaká podoba, jakou jsem si do té doby přivykl nazývat svou. A tak dalece jsem bezpochyby měl pravdu. Pozoroval jsem, že když jsem se vtělil do podoby Edwarda Hyda, nemohl se mi nikdo přiblížit bez očividného

mrazení v zádech. Soudím, že snad proto, poněvadž ve všech lidských tvorech, s kterými se setkáváme, je směsice dobra a zla, jenom Edward Hyde, jediný z celého lidstva, byl čisté zlo.

Zdržel jsem se před zrcadlem jen chvíli: musel jsem se podejmout ještě druhého, rozhodujícího pokusu. Zbývalo ještě přesvědčit se, zda i sem svou totožnost neztratil nenávratně a nemusím před rozedněním uprchnout z domu, který mi už nepatří. Honem jsem běžel zpátky do pracovny, znovu jsem namíchal a vypil tu kapalinu, znovu jsem pocítil křeče rozplývání a opět jsem se z nich vzpamatoval s povahou, postavou a tváří Henryho Jekylla.

Té noci jsem se octl na osudném rozcestí. Kdybych byl k svému pokusu přistupoval s ušlechtilejší pohnutkou, kdybych se ho byl odvážil pod nepřekonatelným nátlakem šlechetné a zbožné ctižádosti, bylo by všecko dopadlo jinak a z mučivých úzkostí rození a smrti bych byl vyšel jako anděl, a ne jako zloduch. Ta droga neměla jen ten či onen účinek, nedělala z člověka výlučně ďábla nebo tvora k podobě boží, ale otřásla stěžejemi mého žaláře a jako věžňové filipenští*6 to, co bylo uvnitř, vyhrnulo se ven. V těch chvílích, kdy mé ctnosti byly uspané, mé zlé vlastnosti, ustavičně burcované náruživostí, chopily se hbitě a rychle příležitosti, a tak vznikl Edward Hyde. Uchoval jsem si nadále obojí povahu i obojí vnější podobu, ale jedna byla skrz naskrz špatná, a druhá byla pořád ten starý Henry Jekyll, ta nesourodá směsice, v jejíž nápravu a polepšení jsem už dávno přestal doufat. Proto veškeré proměny směřovaly veskrze jen k horšímu.

Ani tehdy jsem ještě nepřekonal nechuť k suchopárnému životu vědce. Časem jsem se rád povyrazil, a poněvadž mé zábavy byly (při nejmenším) nedůstojné, a přitom jsem byl osobnost nejen hodně známá a velice vážená, ale i pomalu už stárnoucí pán, byl mi takový život, plný nesrovnalostí, den ze dne víc na obtíž. Z té příčiny mě má nová schopnost pokoušela víc a víc, až si mě úplně zotročila. Stačilo vypít pohár, abych shodil zevnější podobu věhlasného profesora, a v té chvíli jsem se jako tlustým pláštěm přikryl tělesnou schránkou Edwarda Hyda. Při tom pomyšlení mi bylo do smíchu - tehdy se mi to zdálo zábavné a připravoval jsem se na to co nejpečlivěji. Pronajal a zařídil jsem si ten dům v Soho, kde Hyda vystopovala policie, a za hospodyni jsem přijal ženu, dobře mi známou jako mlčenlivé stvoření, které si hned tak z něčeho nedělá svědomí. Zároveň jsem svému služebnictvu oznámil, že jakýsi pan Hyde (kterého jsem popsal) má mít do mého domu na náměstí úplně svobodný přístup a může si tam dělat, co chce, a abych předem odvrátil nějakou nehodu, ukázal jsem se tam ve své druhé podobě, aby se s ní seznámilo. Potom jsem sepsal závěť, proti které jsi měl tolik námitek, pro případ kdyby mě něco postihlo v osobě doktora Jekylla, abych se bez peněžních ztrát mohl převtělit v Edwarda Hyda. Takto jsem se podle svého přesvědčení zabezpečil ze všech stran a začal jsem těžit ze svého prapodivně nedotknutelného postavení.

Už dříve si lidé najímali zákeřné ničemy, aby za ně na objednávku páchali zločiny a jejich vlastní osoba a pověst zůstala pěkně v suchu. Já první jsem tohle dělal pro svou zábavu. Já první jsem se mohl vláčet na veřejnosti, zatížený věhlasem počestného učence, a ve chvíli jsem jako školák mohl strhnout ty trety dlužené*7 a střemhlav se vrhnout do bezhraničné svobody. Ale já osobně jsem byl v tom neproniknutelném přestrojení naprosto v bezpečí. Jen si pomysli - vždyť jsem ani neexistoval! Stačilo, abych vklouzl do dveří k laboratořím, v několika minutách namíchal a vypil roztok té drogy, kterou jsem měl pořád. přichystanou, a ať se Edward Hyde dopustil čehokoli, v mžiku se ztratil jako zamžená stopa dýchnutí na zrcadle - místo něho se doma v pracovně objevil Henry Jekyll a pokojně si chystal lampu k nočnímu studiu jako člověk, který se každému podezření může vysmát.

Zábavy, v nichž jsem se ve svém přestrojení utápěl, byly nedůstojné, jak jsem už řekl - nechce se mi pojmenovat je drsnějším názvem. Ale poněvadž se jim oddával Edward Hyde, brzy začaly nabývat nestvůrné podoby. Když jsem se vracel z těch výprav, často jsem nevycházel z údivu nad svým nečestným dvojníkem. Ten můj nerozlučný druh, kterého jsem vyvolal ze své vlastní duše a poslal samotného na honbu za zábavou, byl tvor vrozeně ničemný a zločinný, veškerým svým myšlením a konáním sledoval jen sobecké zájmy, zvířecky chtivě slintal rozkoší, jak jen mohl co nejvíc ztýrat druhého - nemilosrdný jako člověk z kamene. Henry Jekyll se někdy děsil skutků Edwarda Hyda, ale byl v postavení nepostižitelném zákony pro obyčejné smrtelníky a záludně se vymykal hryzení svědomí. Nakonec to byl Hyde a jedině Hyde, kdo se provinil. Jekyllovi to nemohlo nikterak škodit, ráno se zas probouzel se svými dobrými vlastnostmi, zdánlivě neporušenými - dokonce si pospíšil, pokud to bylo možné, odčinit zlo spáchané Hydem. A tak si uspával svědomí.

Nemám v úmyslu pouštět se do podrobného líčení hanebností, nad nimiž jsem takto přimhuřoval oko (vždyť se ani dnes nemohu pevně zaručit, že jsem se jich dopustil). Chci jen poukázat na výstrahy a jiné zásahy, jimiž se ohlašoval blízký trest. Potkala mě příhoda, o které se zmíním jen stručně, poněvadž neměla vzápětí žádné následky. Krutě jsem ublížil děvčátku, a to proti mně pobouřilo. mimojdoucího, s kterým jsem se onehdy seznámil jako s tvým příbuzným. Přidali se k němu rodiče děvčátka a lékař - byly chvíle, kdy jsem se bál o život - a nakonec, aby Edward Hyde uchlácholil jejich úplně spravedlivé rozhořčení, musel je odvést před svůj dům a zaplatit jim šekem, který zněl na jméno Henryho Jekylla. Ale tomuto nebezpečí jsem se pro příště snadno vyhnul tím, že jsem si v jiné bance otevřel účet na jméno Edwarda Hyda, a jakmile jsem jej svému dvojníkovi zajistil podpisem, jenže písmem skloněným na opačnou stranu, byl jsem přesvědčen, že jsem se vymkl z dosahu osudu.

Asi dva měsíce před zavražděním sira Danverse jsem zase byl na jedné ze svých dobrodružných výprav, vrátil jsem se domů hodně pozdě a ráno jsem se v posteli probudil s trochu podivnými pocity. Marně jsem se rozhlížel kolem sebe,

marně jsem se ubezpečoval, že jsem ve své ložnici v domě na náměstí, s vysokým stropem a slušným nábytkem, marně jsem poznával vzorek na závěsech kolem postele a vyřezávané ozdoby na mahagonu - pořád mi něco říkalo, že nejsem tam, kde jsem, že jsem se neprobudil tam, kde se mi zdá, že jsem, ale v pokojíku v Soho, kde jsem někdy spával v podobě Edwarda Hyda. Musel jsem se nad tím usmívat a psychologickým rozborem jsem ospale začal pátrat po příčinách té bludné představy, jenže jsem přitom chvílemi zase upadal do příjemné ranní dřímoty. Během těch úvah jsem v jednom bdělém okamžiku najednou zahlédl svou ruku. Jak sis jistě často povšiml, ruka Henryho Jekylla byla tvarem i velikostí rukou odborného lékaře - velká, pevná, bílá a hezká. Ale ruka, kterou jsem v té chvíli uviděl docela jasně ve žlutavém světle začouzeného londýnského jitra, jak lehce sevřená leží na ložním povlaku, byla hubená, šlachovitá, kostnatá, sinavě bledá a hustě ochmýřená tmavými chloupky. Byla to ruka Edwarda Hyda.

Civěl jsem na ni jistě aspoň půl minuty, úplně zpitomělý úžasem, ale najednou se v mém nitru probudil strach, prudce jako když třesknou cimbály - vyskočil jsem z postele a letěl k zrcadlu. Při podívané, která se mi v něm zjevila, krev se mi proměnila jakoby v úplně ledovou vodu. Ano, ulehl jsem do postele jako Henry Jekyll a probudil jsem se jako Edward Hyde. Jak si to mám vysvětlit? ptal jsem se sám sebe - a pak jsem sebou znovu škubl hrůzou; jak to mám napravit? Bylo už hezky pozdě ráno, služebnictvo bylo vzhůru, všechny mé drogy byly v pracovně - dlouhá cesta: dvoje schody dolů, chodbou k zadnímu vchodu, nekrytým dvorem a anatomickou posluchárnou - daleko od místa, kde jsem v té chvíli stál přimrazený hrůzou. Mohl bych si třeba zakrýt obličej, ale co by to bylo platné, když nemohu utajit svou změněnou postavu? A pak mi s neodolatelně sladkým pocitem úlevy napadlo, že služebnictva je už zvyklé na mé druhé já, které si svobodně chodí sem a tam po domě. Ve chvíli jsem se ustrojil, jak nejlíp se dalo, do obleku šitého na mne, jekylla, rychle jsem prošel chodbou, kde Bradshaw vyvalil oči a ucouvl, když spatřil Hyda tak časně a tak podivně přistrojeného, a za deset minut se už doktor Jekyll zase vrátil do své vlastní podoby a se zachmuřeným čelem seděl u snídaně, které se snad ani nedotkl.

Měl jsem věru moc malou chuť k jídlu. Ta nevysvětlitelná příhoda, která vyvracela mé dosavadní zkušenosti, byla jako prst píšící na zdi babylonské můj ortel*8, a já jsem se vážněji než kdy jindy zamyslil nad možným rozuzlením svého dvojakého bytí. Tu svou část, kterou jsem byl schopen ze sebe vyloučit, jsem v poslední době hodně zaměstnával a hodně jsem jí hověl, a tak se mi zdál, jako by byl Edward Hyde :postavou nějak vyrostl - když jsem přebýval v jeho těle, jako by se v něm byla krev čerstvěji rozproudila - a začínal jsem tušit nebezpečí, že kdyby to tak bylo dál, mohla by se provždy zvrátit má přirozená rovnováha, mohl bych ztratit tu moc dobrovolné proměny a neodvolatelně bych si mohl osvojit povahu Edwarda Hyda. Účinek drogy se neprojevoval vždycky stejně. Jednou, hned na počátku této mé dráhy, úplně selhala a od té doby jsem byl nejednou nucen zdvojnásobit, a jednou s vysloveným nebezpečím smrti dokonce ztrojnásobit její dávku - ale dosud jen zřídka tato jediná nejistota zkalila mou spokojenost. Jenže následkem té ranní příhody jsem si chtě nechtě musel uvědomit, že z počátku záležela svízel v tom, když jsem se chtěl zbavit podoby Jekyllovy, kdežto v poslední době se ponenáhlu, ale citelně ta svízel přesouvá směrem opačným. Zdála se tedy, že to všechno nasvědčuje jednomu: že pomalu ztrácím vládu nad svým původním a lepším já a pozvolna se ztotožňuji s tím druhým a horším.

Věděl jsem, že je čas, abych mezi nimi volil. Mé dvě povahy měly společnou paměť, ale všechny ostatní schopnosti byly mezi ně rozděleny velmi nerovnoměrně. Jekyll (který se skládal z obou) ve chvílích, kdy ze sebe vyloučil Hyda a bral účast v jeho zábavách a dobrodružstvích, měl někdy přitom zlé předtuchy, jindy se zas do toho pouštěl s náramnou chutí, ale Hyde jekylla vůbec nedbal, leda jen do té míry, jak si horský bandita někdy připomíná jeskyni, v níž se skrývá před pronásledováním. Jekyll měl víc než otcovský zájem, Hyde byl lhostejnější než syn. Rozhodnout se provždy, pro Jekylla znamenalo pro mne umrtvit v sobě všechny choutky, jimž jsem se dlouho oddával potají a které jsem teprve v poslední době bezuzdně ukájel. Rozhodnout se pro Hyda znamenalo provždy odumřít tisícerým zájmům a ctižádostivým snům, rázem se octnout bez přátel a upadnout v opovržení. Mohlo by se zdát, že to byla volba nerovná, ale padala zde na váhu ještě jedna okolnost: Jekyll by musel snášet muka v žáru odříkání, kdežto Hyde by si ani nebyl vědom toho, co ztratil. Octl jsem se sice v prapodivných okolnostech, ale podmínky tohoto lidského zápasu jsou odvěké a známé - velmi podobné svody a výstrahy byly souzeny každému hříšníkovi, který upadl v pokušení a chvěl se bázní, a se mnou to dopadlo stejně, jako to dopadá s ohromnou většinou mých bližních: zvolil jsem si svou lepší stránku, ale neměl jsem sdostatek sil, abych se jí přidržel.

Ano, vybral jsem si postaršího mrzutého doktora, obklopeného přáteli a utěšujícího se ctnostnou nadějí, a odhodlaně jsem dal vale svobodě, poměrnému mládí, lehké chůzi, zrychlenému tepu a tajným náruživostem, jež byly mým lákavým údělem v přestrojení za Hyda. Snad jsem se rozhodl pro tuto volbu s určitou bezděčnou výhradou, protože jsem se nevzdal domu v Soho, ani jsem nezničil obleky Edwarda Hyda, které mám pořád přichystány ve své pracovně. Ale dva měsíce jsem se svému předsevzetí nezpronevěřil - dva měsíce jsem vedl život tak bezúhonný, jako jakživ předtím, a za odměnu jsem získal pochvalu svědomí. Ale časem se mé obavy začínaly zmírňovat, pochvaly svědomí mi začínaly být něčím samozřejmým - začínal jsem pociťovat muka neukojených chtíčů, jako by se Hyde dral na svobodu, až konečně jsem jednou v slabé chvíli znovu namíchal a polkl nápoj vyvolávající proměnu.

Domnívám se, že když se piják zamyslí nad svou neřestí, nenapadne mu snad ani v jediném případě z pěti set, aby uvážil nebezpečí, jakým se svou zvířeckou tělesnou otupělostí vydává - a právě tak já, byť jsem o svém postavení uvažoval hezky dlouho, přesto jsem si dostatečně nepřipouštěl možnost úplného mravního otupění a zběsilý sklon k páchání zla, jimiž se především vyznačoval Hyde. Ale právě ty dvě věci mě vytrestaly. Ďábel ve mně byl dlouho zavřen

v kleci - vyřítil se z ní zuřivý. Jakmile jsem lektvar polkl, pocítil jsem ještě bezuzdnější, ještě divočejší sklon ke zlu. Ten patrně v mém nitru rozpoutal bouřlivý vztek, s jakým jsem poslouchal zdvořilé otázky své nebohé oběti - mohu prohlásit před Bohem, že žádný mravně normální člověk nebyl by se býval takovou nepatrnou záminkou nechal vydráždit k tak těžkému zločinu, a že jsem jej spáchal asi v natolik rozumném stavu, v jakém třeba choré dítě rozbije hračku. Ale já jsem samovolně odvrhl všechny instinkty, které i nejhoršímu z nás napomáhají udržet rovnováhu a do jisté míry odolávat pokušením - jenže v mém případě jakékoli pokušení, třeba nepatrné, znamenalo, pád.

V mžiku se ve mně zuřivě rozpoutal pekelný zloduch. Jako u vytržení jsem s nepříčetnou rozkoší zasazoval rány bezvládnému tělu, a teprve když mě začínala zmáhat únava, ve vrcholném záchvatu třeštění mi najednou zmrazil srdce pronikavý strach. Jako by se rozplynula mlha - viděl jsem, že jsem prohrál život, a uprchl jsem z místa zločinu, nadutý pýchou a zároveň roztřesený bázní: s hříšným chtíčem ukojeným a zároveň vydrážděným, s láskou k životu vybičovanou do krajnosti. Utíkal jsem do domu v Soho, abych se dvojnásob pojistil, spálil jsem všechny své papíry a pádil osvětlenými ulicemi, pořád v tom rozdvojeném vytržení - v duchu jsem se dychtivě pásl na svém zločinu, v opojeni jsem osnoval příští, a přitom jsem na úprku ostražitě napínal sluch, zda za zády neuslyším kroky mstitele. Hyde si připravoval ten nápoj s písničkou na rtech, ale sotva jej vypil, byl odsouzen k smrti. Jakmile přešly drásavé křeče proměny, Henry Jekyll s obličejem zalitým slzami vděčnosti a kajícnosti padl na kolena a sepjaté ruce pozdvihl k Bohu. Závoj sebeklamu se roztrhl - uviděl jsem svůj život jako celek: sledoval jsem jej od dětských let, kdy si mě otec vodil za ruku, přes odříkavou dřinu lékařské praxe až do chvíle, která se mi znovu a znovu zjevovala pořád jako něco neskutečného, kdy jsem prožíval proklaté hrůzy toho večera. Chtělo se mi hlasitě křičet, snažil jsem se pláčem a modlitbami zahnat shluky ohavných obrazů a zvuků, které se mi děsivě rojily v paměti, a přesto mi při úpěnlivém modlení každou chvíli nakoukla do duše ošklivá tvář mých nepravostí. Když mé prudké výčitky začínaly polevovat, pocítil jsem najednou radost. Můj životní problém byl rozřešen. Hyde byl nadále znemožněn, chtě nechtě jsem se musel omezit jen na svou lepší stránku. Tolik jsem se zaradoval při tom pomyšlení! Ochotně a pokorně jsem se chtěl znovu podřídit přirozenému životu! S upřímným odhodláním jsem uzamkl dveře, jimiž jsem tak často odcházel a přicházel, a podpatkem rozdupal klíč! Nazítří přišla zpráva, že se přihlásil svědek vraždy, že Hydova vina vyšla najevo a že oběť byla vážená osobnost, známá ve veřejnosti. Byl to tedy nejen zločin, bylo to tragické šílenství. Myslím, že mi ta zpráva přišla vhod - snad jsem byl rád, že ta .je vzpruha pro mé lepší pohnutky, zbystřené hrůznou představou popraviště. Jekyll byl už mé jediné útočiště - ať si jen Hyde zase vystrčí růžky, celé lidstvo po něm napřáhne ruce a ubije ho.

Umínil jsem si, že svým příštím jednáním vykoupím svou minulost, a mohu poctivě říci, že mé rozhodnutí přineslo dobré ovoce. Víš sám, jak jsem se poslední měsíce minulého roku opravdově snažil ulevovat lidem v utrpení - víš, že jsem vykonal hodně pro druhé a že jsem prožíval klidné, téměř šťastné dny. Nemohu opravdu říci, že by mě ten dobročinný, ctnostný způsob života byl omrzel, naopak myslím, že mě den ze dne víc těšil, ale tu proklatou dvojakou povahu jsem si uvědomoval pořád, a jak se ponenáhlu otupovalo ostří kajícných výčitek, začínala se vztekle hlásit o slovo má horší stránka, jíž jsem tak dlouho hověl a kterou jsem teprve nedávno spoutal. Ani se mi nesnilo, že bych měl Hyda vzkřísit - pouhé pomyšlení na něco takového by mě bylo rozzuřilo. Nikoli - v mé vlastní osobě mě to znovu začínalo pokoušet, abych si zahrával se svědomím, a podlehl jsem nakonec útočným svodům pokušení jen jako obyčejný tajný hříšník.

Všechno má svůj konec - i neobjemnější míra se jednou naplní, a když jsem třeba jen nakrátko povolil zlu, zničilo to nakonec mou duševní rovnováhu. A přece mě to nevylekalo - můj pád se mi zdál přirozený, jako návrat do starých časů, než jsem udělal ten objev. Byl pěkný lednový den, jinovatka pod nohama mokvala, ale obloha byla bez mráčku a v Regentově parku se rozléhalo zimní švitoření a šířily se tam jarní vůně. Seděl jsem na lavičce na slunci, ta šelma ve mně olizovala zbytky mých vzpomínek - má duchovní stránka trochu podřimovala, slibovala, že se hned začne kát, ale nějak se jí do toho nechtělo. Vždyť jsem nakonec stejný jako mí bližní, říkal jsem si, a musel jsem se usmívat, když jsem se porovnával s jinými lidmi, když jsem svou činorodou dobrou vůli porovnával s jejich nedbalou, lenivou krutostí. A v té chvíli honosivých úvah mě začala zmáhat mdloba, udělalo se mi hrozně špatně a roztřásl jsem se zimou, jako by na mne sáhla smrt. Pak to přešlo a byl jsem z toho zesláblý, a jak mě začínala přecházet i ta slabost, uvědomil jsem si ponenáhlu jakousi změnu vlastní letory, zvýšenou smělost, opovržení nebezpečím, uvolnění pout odpovědnosti. Sklopil jsem oči, a šaty mi beztvárně visely na smrsklém těle, na koleně mi ležela šlachovitá, chlupatá ruka. Znovu jsem byl Edwardem Hydem. Ještě před chvílí jsem měl zabezpečenu úctu všech lidí, zámožnost a oblíbenost - doma jsem měl v jídelně prostřeno k večeři, a najednou ze mne byl mrzký štvanec uprostřed lidstva, pronásledovaný, bez domova, známý vrah, zralý pro šibenici.

Můj rozum zakolísal, ale nenechal mě úplně na holičkách. Nejednou jsem pozoroval, že v té mé druhé podobě se mé schopnosti jaksi zbystřují, můj duch je pružnější - a tak se stala, že ve chvíli, kdy by Jekyll možná byl ztratil hlavu, Hyde se v takovém osudném okamžiku dovedl vzchopit. Mé drogy jsou ve skříni v mé pracovně: jak se k nim dostat? To byla otázka, kterou jsem se s dlaněmi přitisknutými ke skráním snažil rozřešit. Dveře k laboratořím jsem zamkl. Kdybych se pokoušel vejít domem, mé vlastní služebnictvo by mě poslalo na šibenici. Viděl jsem, že musím použít cizí pomoci, a vzpomněl jsem si na Lanyona. Ale jak se k němu dostat? Jak ha přesvědčit? I kdyby mě nechytili na ulici, kdybych jim utekl, jak bych mohl před něho předstoupit? A jak bych mohl já, neznámá a nepříjemná návštěva, přemluvit věhlasného lékaře, aby se vloupal do pracovny svého kolegy doktora jekylla? Pak jsem se upamatoval, že mi přece jen zbylo něco z mé původní osobnosti: mohl jsem psát svým rukopisem. Jakmile mi vysvitla ta jiskřička naděje, viděl jsem už docela jasně před sebou cestu, kterou se mám brát, od jednoho konce až na druhý.

Poté jsem na sobě co nejlépe upravil oblek, zavolal .jsem drožku, která náhodou jela mimo, a dal jsem se zavézt do jednoho hotelu v Portlandské ulici, na jehož název jsem si náhodou vzpomněl. Drožkář nemohl utajit smích, když mě uviděl (vypadal jsem věru hodně směšně, třebaže se pod těmi šaty ukrýval osud tak tragický). V návalu ďábelské zuřivosti jsem na něho vycenil zuby a úsměv se mu ihned vytratil z obličeje - na štěstí pro něho - ale tím víc na štěstí pro mne, poněvadž za chvíli bych ho už byl jistě strhl z kozlíku. Když jsem vešel do hotelu, rozhlédl jsem se kalem tak zamračeně, až ze mne zřízenci dostali strach - ani se v mé přítomnosti na sebe udiveně nepodívali, ale úslužně vyslechli mé příkazy, zavedli mě do oddělené místnosti a přinesli mi psací náčiní. Hyde v nebezpečí života byl pro mne něčím novým - třásl se nepříčetným vztekem, byl by málem vraždil, dychtil někomu ublížit. Ale byl to tvor prohnaný - s velkým vypětím vůle ovládl zuřivost, sepsal dva důležité dopisy, jeden Lanyonovi a druhý Poolovi, a aby měl v rukou důkaz, že byly dány na poštu, odeslal je s příkazem, že se musí poslat doporučeně.

Potom proseděl celý den u krbu v oddělené místnosti a hryzl si nehty; tam se také osamělý se svým strachem naobědval - číšník se před ním očividně chvěl bázní - a sotva se úplně setmělo, dal se odtamtud odvézt zavřenou drožkou: schoulil se v rohu a nechal se vozit sem a tam londýnskými ulicemi. Píkám: on - nemohu říci, že já. Ten pekelník neměl se mnou nic společného - nežil ničím jiným než strachem a nenávistí. A když se mu zdálo, že ho drožkář začíná už podezírat, vystoupil z drožky a pustil se dál pěšky, v plandavých šatech, v nichž byl terčem pozornosti nočních chodců, mezi něž se vmísil, a ty dvě mrzké náruživosti v něm řádily jako bouře. Šel rychle, poháněný obavami, pořád si něco bručel, loudal se méně frekventovanými ulicemi a počítal minuty, které mu ještě zbývaly do půlnoci. Jednou ho oslovila jakási žena, snad mu nabídla krabičku zápalek, ale udeřil ji do obličeje a utekla.

Když jsem u Lanyona přišel k sobě, zapůsobilo asi na mne trochu to, jak se mne starý přítel zhrozil, nevím - ale byla to jen kapka do moře hnusu, s nímž jsem vzpomínal na ty chvíle. Zatím se totiž se mnou udála změna. Už mě nedrásala hrůza ze šibenice, ale z vědomí, že jsem Hyde. Lanyonovo odsouzeni jsem vyslechl skoro jako ve snu, a skoro jako ve snu jsem se dostal domů do postele. Po celodenním vysílení jsem spal hlubokým tvrdým spánkem, jejž se nepodařilo rušit ani těm nočním můrám, které mě tlačily. Ráno jsem se probudil celý polámaný, zesláblý, ale občerstvený. Pořád jsem se nemohl zbavit nenávisti vůči šelmě, která ve mně dřímala, a nemohl jsem samozřejmě zapomenout na děsivé nebezpečí předešlého dne, ale byl jsem zase doma, ve svém vlastním domě a u svých drog, a vděčnost za záchranu mi natolik rozjasňovala duši, že málem soupeřila s nejskvělejší nadějí.

Po snídani jsem zvolna kráčel přes dvůr a s rozkoší jsem vpíjel chladný čerstvý vzduch, když se mne najednou zase zmocnily ty nepopsatelné pocity, které věštily proměnu - jen tak tak jsem doběhl do pracovny, svého útočiště, a rozzuřily se ve mně Hydovy náruživosti - lomcovaly mnou jako zimnice. Abych se honem zase proměnil v sebe, požil jsem tentokrát dvojnásobnou dávku, ale běda! Uplynulo šest hodin, seděl jsem u krbu, smutně zahleděný do ohně, a křeče se vrátily a musel jsem znovu polknout drogu. Zkrátka a dobře, od toho dne jsem si zřejmě s velkým úsilím, s vypětím veškerých sil a jen pod bezprostředním účinkem drogy mohl uchovat podobu Jekyllovu. V kteroukoli hodinu denní i noční jsem dostával výstražné mrazení, a hlavně: sotva jsem usnul, nebo jsem si jen na chvilku zdříml v lenošce, po každé jsem se probudil jako Hyde. Při tom ustavičném napětí v očekávání nevyhnutelného osudu a při nespavosti, k níž jsem se sám odsoudil až za mez lidských možností, stal se ze mne v mé pravé podobě tvar užíraný a stravovaný horečkou, tělesně i duševně zemdlený a zesláblý, posedlý jen jediným pocitem: hrůzou ze svého druhého já. Ale když jsem spal, nebo když droga přestala působit, takřka bez přechodu (neboť křeče proměny byly den ze dne neznatelnější) jsem se rázem octl ve spárech obraznosti, v níž se rojily spousty hrůzných představ, najednou jsem měl duši, v níž kolotaly bezdůvodné nenávisti, a tělesně byl ze mne slaboch, který se hroutil pod náporem životni energie. Čím víc Jekyll skomíral, tím jako by Hydovi přibývalo sil. A jejich vzájemná nenávist byla jistě na obou stranách stejná. U Jekylla prýštila z pudu sebezáchrany. Pochopil už plně zrůdnost toho tvora, který s ním sdílel některé jevy vědomí a byl k němu připoután až do smrti: ale až na ta společná pouta, která už sama o sobě byla nejbolestnější složkou jeho utrpení, byl pro něho Hyde při vší své životní site nejen něčím, co zplodilo peklo, ale takřka i čímsi neorganickým. Tohle bylo to nejhnusnější: že ten propastný sliz jako by vydával hlasité skřeky, že ta amorfní hmota posunkovala a hřešila, že si to mrtvé a beztvárné osobovalo životní funkce. A ještě tohle: že Jekyll byl s tím odporným povstalcem spoután pevněji než manželským poutem, že byl na něho odkázán víc než na vlastní oči, že ho měl uvězněna ve svém vlastním těle, Me ho slyšel reptat a cítil, jak se rve na denní světlo, že v každé chvilce slabosti, v každém důvěřivém zdřímnutí se snažil nad ním zvítězit a připravit ho a život. Hydova nenávist vůči Jekyllovi byla jiného druhu. Strach ze šibenice ho ustavičně dohánět, aby páchal dočasnou sebevraždu a navracel se do svého podřízeného postavení jen částí své bytosti, ale ta nutnost se mu protivila, hnusila se mu malomyslnost, do níž Jekyll upadl, a pohoršovala ho nechuť, jakou mu Jekyll dával najevo. Proto mi tropil všelijaké zlomyslné kousky: mým rukopisem drápal rouhavé poznámky do mých knih, spálil dopisy a zničil podobiznu mého otce, a kdyby se nebyl tak děsil smrti, byl by se snad dávno sám zahubil, aby mě zahubil s sebou. Ale má podivuhodnou lásku k životu, a co víc: přestože se mi dělá nanic a zamrazí mě při pouhém pomyšlení a pocitu, jak mrzce a vášnivě na mně lpí, nebo když si uvědomím, jak se toho bojí, že mám moc zbavit se ho sebevraždou, ozývá se mi v srdci téměř soucit s tím netvorem.

Je zbytečné a také mi ani nezbývá past času, abych prodlužoval toto líčení - nechť postačí, že nikdy nikdo nevytrpěl taková muka, ale přivykl jsem jim, a to přináší - ne, nikoli úlevu - ale zatvrzuje to duši, člověk se do jisté míry smiřuje se svým zoufalým údělem, a talc bych ten trest mohl snad snášet ještě kolik let, nebýt poslední pohromy, která mě teď stihla a s konečnou platností mě odloučila od mé vrozené podoby a povahy. Má zásoba drogy, která od prvního pokusu nebyla vůbec doplňována, začala se tenčit. Poslal jsem nakoupit novou a namíchal jsem si nápoj: vření nastalo,

i první změna zbarvení, ale druhá ne. Vypil jsem to, ale bez účinku. Dozvíš se od Poola, jak se naběhal po celém Londýně, ale marně. Dospěl jsem k přesvědčení, že má původní zásoba byla látka nějak znečištěná, a že to neznámé znečištění bylo příčinou, proč droga měla takový účinek.

Minul asi týden a já své líčení končím pod vlivem poslední dávky původní látky. Ted už naposledy, ledaže by se stal nějaký zázrak, je Henry Jekyll schopen myslit vlastním mozkem a vidět v zrcadle svou vlastní tvář (tak žalostně změněnou!). Nesmím už otálet, musím tohle honem dopsat, protože unikla-li dosud má psaná zpověď zkáze, podařilo se mi to jen s velkou obezřetností a zároveň s velkou dávkou štěstí. Kdybych při psaní upadl do křečí proměny, Hyde by ji roztrhal na kousky, ale uplyne-li nějaký čas od té chvíle, kdy své líčení někde uschovám, má Hyde tak pozoruhodně sobecký smysl jen pro bezprostřední přítomnost, že je přece snad uchráním před jeho opičí zlomyslností. Ortel, který nám oběma teď každou chvíli hrozí, už ho změnil a zdrtil. Vím, že za půl hodiny, až se znovu a provždy převtělím do toho nenáviděného individua, budu roztřesený a ufňukaný sedět v lenošce, nebo s nepříčetně a vyděšeně napjatým sluchem budu bez ustání přecházet sem a tam po pracovně (posledním svém pozemském útočišti) a lehat se každého zlověstného šramotu. Zemře Hyde na popravišti? Nebo v poslední chvíli sebere odvahu a sám se sprovodí ze světa? Mně na tom nezáleží, ví Bůh - tohle je má skutečná hodina smrti, a co bude následovat, to se mne už netýká. Proto teď odkládám pero, zapečetím svou zpověď, a tak ukončím život nešťastného Henryho Jekylla.

Markheim

"Ano, naše výdělky jsou věcí všelijakých náhod," řekl obchodník. "Někdy si zákazník vůbec neví rady, a pak něco vytěžím ze svých odborných znalostí. Někdy je nepoctivý," tu podržel svíčku výš, takže světlo jasně ozářilo návštěvníka, "a v tom případě mi přijde k dobru má bezúhonnost."

Markheim před chvílí přišel zvenčí, rovnou z denního světla, a zrak ještě neměl přizpůsobený střídavému lesku a temnu v krámě. Při těch důrazných slovech a v záři přiblížené svíčky rozpačitě zamžoural a odvrátil oči.

Obchodník se tiše zasmál. "Přicházíte ke mně na Boží hod vánoční," pokračoval, ,kdy víte, že jsem doma sám, že mám krám zavřený a zásadně nesjednávám žádné obchody. No, a za to mi budete muset zaplatit - budete mi muset zaplatit ztracený čas, protože jinak bych si teď dával do pořádku účetní knihy, a mimo to mi budete muset zaplatit za své podivné chování, které je mi dnes obzvlášť nápadné. Já jsem krajně ohleduplný člověk a nikdy se všetečně nevyptávám, ale když se mi zákazník nemůže podívat do očí, musí za to platit." Obchodník se znovu tiše zasmál, a pak mluvil dál svým obvyklým věcným tónem, jenže s trochu ironickým přízvukem: "Můžete mi jasně vysvětlit - jsem na to u vás zvyklý - jak jste k té věci přišel? Ta také pochází ze sbírek vašeho strýce? Znamenitý sběratel, panečku!"

A malý, bledý, nahrbený obchodník si stoupl skoro na špičky, jak se pátravě díval přes brýle se zlatou obroučkou a náramně nedůvěřivě pokyvoval hlavou. Markheim na něho pohlédl nesmírně soucitně a trochu jakoby s hrůzou.

"Tentokrát jste na omylu," řekl. "Nepřišel jsem prodávat, ale kupovat. Nemám už na prodej žádné rarity, strýcovy sbírky jsou úplně vybrakované. Ale i kdyby dosud byly netknuté, měl jsem štěstí na burse a spíš bych k nim ještě něco přikoupil než naopak - přišel jsem dnes k vám s nejnevinnějším záměrem. Potřebuji dárek k vánocům pro dámu," pokračoval čím dál tím plynněji, jakmile spustil řeč, kterou měl připravenou. "Zajisté vás musím snažně poprosit o prominutí, že vás obtěžuji pro takovou maličkost. Ale včera jsem na to zapomněl, a nemohu přijít na večeři bez nějaké drobné pozornosti. Víte přece moc dobře, že bohatá nevěsta není k zahození."

Nastala pomlčka a zdálo se, jako by obchodník zatím jeho slova nedůvěřivě vážil. V té chvíli mlčení se v krámě, přeplněném starožitným haraburdím, ozývalo jen tikání spousty hodin a z blízké hlavní třídy tlumené hrčení drožek.

"Tak dobrá, dejme tomu," řekl obchodník. "Nakonec jste můj starý zákazník, a máte-li to štěstí, jak říkáte, že se můžete dobře oženit, rozhodně vám to nechci kazit. Tak tadyhle by bylo něco hezkého pro vaši dámu," pokračoval, "tohle ruční zrcátko - zaručeně patnácté století, pochází z dobré sbírky, ale zákazníkovo jméno v jeho zájmu neprozradím, protože to je, milý pane, zrovna tak jako vy, synovec a jediný dědic znamenitého sběratele."

Zatím co obchodník toto říkal suchým, kousavým tónem, nahnul se pro ten předmět k polici, a tu pocítil Markheim prudký otřes - trhnutí v rukou i nohou, a obličej se mu najednou rozehrál návalem zmatených pocitů. Přešlo to tak rychle, jak to přišlo, a nezůstavilo to jiné stopy než slabé chvění v ruce, do níž bral zrcátko. "Zrcátko?" skoro zasípal, pak umlkl a opakoval zřetelněji: "Zrcátko? K vánocům? To snad ne!"

"A proč ne?" podivil se obchodník. "Proč ne zrcátko?" Markheim se na něho díval s nepopsatelným výrazem. "Vy se ptáte, proč ne? No tak se podívejte - jen se do něho podívejte - podívejte se na sebe! Líbí se vám, co tam vidíte? Jistě ne! Mně také ne - a nikomu na světě!"

Jak Markheim mužíčkovi znenadání nastavil zrcátko, ten uskočil, ale když viděl, že nehrozí nic horšího, znovu se tiše zasmál a řekl: "Příroda se k vaší budoucí choti asi zachovala dost macešsky, co?"

"Já vás žádám o dárek k vánocům," prohlásil Markheim, "a vy mi dáte tohle - tuhle zatracenou připomínku letitých hříchů a pošetilostí -- tohle ruční svědomí! To jste myslel vážně? Nebo jste měl nějaký tajný záměr? Řekněte! Bude pro vás lepší, když se přiznáte. No tak, povězte, jak to s vámi je. Tak si troufám hádat, že jste potají náramný dobrodinec!" Obchodník se na .příchozího pátravě zadíval. Kupodivu se však nezdálo, že by to Ivlarkheim mínil žertem - obličej měl oživený spíš jakoby jiskrou naděje, ale veselím vůbec ne. "Kam tím míříte?" zeptal se obchodník.

"Nejste tedy dobročinný?" odbyl ho zamračeně druhý. "Talc tedy nejste dobročinný, nejste zbožný, svědomitý, laskavý a oblíbený - chcete jen nahrabat peníze a dobře si je uhlí-dat! Je to tak? Proboha, člověče, je to tak?"

"Já vám povím, jak to je," spustil obchodník trochu astře, pak se zarazil a znovu se tiše zasmál. "Vidím, že tohle má být manželství z lásky a vy jste své dámě důkladně připil na zdraví."

"Tak vy jste tedy byl někdy zamilovaný, ano?" podivil se zvědavě Markheim. "Povězte mi něco o tom."

"Já - já a zamilovaný!" užasl obchodník. "Jakživ jsem na to neměl kdy, a dnes zase nemám kdy na takovéhle hlouposti. Chcete to zrcátko?"

"Proč tak zhurta?" odpověděl Markheim. "Vždyť se to tu tak pěkně rozpráví, a život je tak krátký a nejistý - já bych neměl tolik naspěch, abych si odpíral jakoukoli rozkoš, i když tak mírnou jako tahle. Měli bychom se držet, křečovitě držet toho mála, co si můžeme urvat, jako člověk nad skalním srázem. Když to tak uvážíte, je každá vteřina takový skalní sráz - míli vysoký - tak vysoký, že kdybychom spadli, rozbili bychom se na kusy, úplně nepodobné lidskému tvoru. Proto je nejlepší rozprávět přívětivě. Povězme si navzájem něco a sobě - nač bychom si nasazovali škrabošku? Popovídejme si důvěrně. Třeba by z nás mohli být přátelé, kdož ví?"

"Já vám už nemám ca říci, leda tohle: buďto si něco kupte, nebo ven z mého krámu!" řekl obchodník. "Pravda, pravda," odpověděl Markheim. "Dost už toho balamucení! K věci! Ukažte mi něco jiného."

Obchodník se zase shýbl, tentokrát aby zrcátko dal zpátky do police, a přitom mu řídké světlé vlasy spadly přes oči. Mark-heim se kousek přiblížil, s rukou v kapse zimníku, napřímil se, zhluboka se nadýchl a v té chvíli se mu v obličeji zračily všelijaké různorodé pocity - strach, hrůza a odhodlání, prudká dychtivost a tělesný odpor - a sveřepě nakrčil. horní ret, až mu vykoukly zuby.

"Tohle by se možná hodilo," podotkl obchodník, a jakmile se začal. napřimovat, skočil Markheim zezadu na svou oběť. Zableskla se dýka, dlouhá jako řeznický nůž, a dopadla. Obchodník sebou zaškubal jako slepice, udeřil se skrání. o polici a pak se svalil na hromádku na podlaze.

Čas se v tom krámku ozýval všelijakými slabými hlasy, zčásti důstojnými a rozvážnými, jak se slušelo na jejich velmožný věk, nebo štěbetavými a uspěchanými. Ty všechny smíšeným sborovým tikáním ohlašovaly vteřiny. Pak do těch tišších hlasů vpadl těžký dusot chlapce, který utíkal po chodníku, a vyburcoval Markheima k vědomí, kde vlastně je. Ustrašeně se rozhlédl kolem. Svíčka stála na pultě, její plamen se v průvanu velebně komíhal, a tím nepatrným pohybem se celá místnost plnila neslyšným ruchem a ustavičně se vzdouvala jako moře: vysoké stíny se kolébaly, veliké skvrny temna se nadýmaly a smršťovaly, jako by dýchaly, obličeje na podobiznách a činští bůžkové se měnili a kolísali jako odrazy na vodě. Dveře do chodby byly dokořán a načuhovaly do toho tábora stínů dlouhým pruhem denního světla jako vztaženým prstem.

Od toho ustrašeného míhání Marhheim obrátil oči lc mrtvole své oběti, jak tam ležela zhroucená a roztažená, neuvěřitelně malá a kupodivu ubožejší než za živa. V nuzných šatech lakomce a v té nemotorné poloze se tam obchodník válel jako vycpaný panák. Markheim se zprvu bál na něj pohlédnout, a vida - vždyť to přec není nic! Ale čím déle se díval, ten ranec starých hadrů a kaluž krve začínaly nabývat výmluvných hlasů. Musí tam zůstat ležet - není nikdo, kdo by rozhýbal důmyslné klouby a divotvorně řídil pohyby - musí tam ležet, dokud ho nenajdou. Však ho najdou - a co pak? Pak to mrtvé tělo vyrazí skřek, který se rozlehne v celé Anglii a rozšíří se po světě ozvěnou pronásledování. Ano, mrtvé či nikoli, pořád je to nepřítel. "Ta chvíle, kdy mu vyhřezl mozek," pomyslil si, a slovo "chvíle" se mu vbilo do mysli. Ta chvíle, kdy byl čin vykonán - ta chvíle, kdy čas pro oběť vypršel a vzápětí plnou váhou dolehl na vraha.

Pořád se ještě obíral tím pojmem, když tu znenadání jedny po druhých, nejrůznějšími rytmy a tóny - jedny hlasem hlubokým jako zvon ve věži katedrály, jiné pronikavě břeskným jako první takty valčíku - začaly hodiny odbíjet třetí po poledni.

Když v té oněmělé místnosti najednou propuklo tolik hlasů; div se nezapotácel. Hnul sebou, chodil se svíčkou sem a tam, obklíčený pohyblivými stíny a do duše vyděšený náhodnými odrazy. V četných drahocenných zrcadlech, některých domácí výroby, některých z Benátek nebo z Amsterodamu, opětovně a opětovně uviděl svůj obličej, jako by to byla armáda špehů - jeho vlastní oči jej zahlédaly a zjišťovaly a ohlas jeho vlastních kroků, byť tak lehkých, sužoval okolní ticho. A pořád, jak si ustavičně cpal kapsy, vlastní mysl ho znovu a znovu obviňovala z tisícerých chyb v jeho

plánu, až se mu dělalo mdlo. Měl si zvolit klidnější dobu, měl si připravit alibi, neměl vraždit nožem, měl být opatrnější, měl obchodníka jen spoutat a měl mu zacpat ústa roubíkem, neměl ho zabíjet, měl být smělejší a zabít i služebnou, měl všecko provést jinak: bodavé výčitky, únavné, neustálé hmoždění mozku, jak změnit to, co se změnit nedá, jaký vymyslit plán, který už je beztak zbytečný, jak znovu vykonstruovat neodvolatelnou minulost. Mezitím a v pozadí toho čilého uvažování se odlehlejší komory mozku tetelily rozbouřeným, animálním strachem, jako když se prázdná půda hemží krysami: až mu těžce dopadne na rameno ruka strážníka, cuknou mu nervy jako ryba chycená na udici - nebo se před ním v překotném střídání zjevovaly představy: lavice obžalovaných, vězení, šibenice a černá rakev.

Strach z lidí na něho dolehl jako útočné vojsko. Říkal si, že je nemožné, aby nebyli zaslechli aspoň ohlas toho zápasu a neposedla je zvědavost, a v předtuše je viděl, jak ve všech sousedních domech číhají bez hnutí a s nastraženýma ušima - osamělí lidé, odsouzení strávit vánoce samotářským přemíláním vzpomínek z minulosti, a náhlým úlekem zburcovaní z rozcitlivělého rozjímání - šťastné rodinky, oněmělé kolem stolu, matka dosud s prstem pozdviženým - lidé z nejrůznějších vrstev, různého věku a různých povah, ale všichni u domácího krbu slídivě napínají sluch a splétají provaz, na kterém má být pověšen. Chvílemi se mu zdálo, že nenašlapuje dost tiše - cinkání vysokých pohárů z granátového skla se rozléhalo hlasitě jako zvon, a vylekán zvučným tikáním měl pokušení všechny hodiny zastavit. A pak se ho v rychlém střídání zmocnil zase jiný strach; i to ticho mu připadalo jako zdroj nebezpečí, jako by mělo zarazit a přimrazit mimojdoucího, a tak si vykročil směleji, hlučněji se hrabal mezi zbožím v krámě a pečlivě, okázale napodoboval počínání čiperného domácího pána, který si klidně chodí po domě.

Ale byl už celý uondaný těmi různými obavami, takže jeho mysl jen zčásti bystře číhala a zčásti se už kolísala na pokraji šílenství. Obzvláště jeden přelud neodbytně posedal jeho lehkověrnou mysl. Soused s bledou tváří a nastraženýma ušima u okna, mimojdoucí na chodníku, přimrazený hrůznou domněnkou - ti mohou v nejhorším případě jen podezírat, nemohou vědět - cihlovými zdmi a škvírami v okenicích mohou proniknout jen zvuky. Ale což tady, v domě - je tu sám? Věděl, že je - viděl služebnou, jak si vyšla na schůzku s milým, ve svých ubohých nedělních šatech, každá stužka na ní a každý její úsměv hlásaly "sváteční volno." Ano, byl sám, ovšem, a přece v tom rozlehlém, prázdném domě nad sebou určitě slyšel šelest lehkých kroků - určitě si byl vědom, nevysvětlitelně vědom, že tam někdo je. Ano, určitě - jeho obraznost slídila za tím přítomným po všech místnostech a koutech domu, a jednou to byla bytost bez tváře, ale měla oči, které přece viděly, nebo to byl jeho vlastní stín, a znovu a znovu se mu zjevovala podoba mrtvého obchodníka, poťouchle oživlá nenávistí. Chvílemi s velkým sebezapřením pohlédl k otevřeným dveřím, které pořád jako by odpuzovaly jeho oči. Dům byl vysoký, skleněný vikýř ve střeše malý a špinavý, den zakalený mlhou, a světlo, které proráželo dolů do přízemí, bylo úplně šeré, takže v něm sotva bylo vidět na práh krámu. Ale nekomíhal se v tom nejasném osvětlení jakýsi stín?

Najednou zvenčí na ulici začal nějaký náramně bodrý pán mlátit holí na dveře obchodu a ty rány provázel posměšnými výkřiky, v nichž se ustavičně ozývalo jméno obchodníkovo. Markheim strnul a zledověl - pohlédl na mrtvého. Ale ne, ten ležel úplně bez hnutí - byl už tak daleko, že nemohl slyšet ty rány a ten křik zatopený vlnami ticha, a jeho jméno, které by kdysi bylo upoutalo jeho pozornost i uprostřed burácení bouře, bylo mu už jen prázdným zvukem. Bodrý pán se za chvilku přestal dobývat dovnitř a odešel.

To byla důrazná pobídka, aby honem dokonal, co zbývalo udělat, aby se vzdálil z toho prostředí, které svědčilo o jeho vině, pohroužil se do proudu Londýnských davů a na druhém břehu dne dostihl bezpečné útočiště zdánlivé neviny - svou postel. Jedna návštěva tu už byla: každou chvíli mohla přijít druhá, neodbytnější. Spáchat ten čin a nemít z něho užitek, to by byl nejohavnější nezdar. Peníze - o ty teď šlo Markheimovi, a klíče - aby se k nim dostal.

Přes rameno se ohlédl k otevřeným dveřím, kde ten stín stále prodléval a pořád se tetelil - s podvědomým duševním odporem a s cukáním v břiše se přiblížil k mrtvole své oběti. Úplně už ztratila lidskou podstatu - ležela na podlaze jako šaty polovycpané otrubami, údy rozhozené, trup vpůli přehnutý - a přece ho ta věc odpuzovala. Ač byla na pohled tak nepatrná a bezvýznamná, přece se bál, že na dotyk by mohla být závažnější. Popadl mrtvého za ramena a převrátil ho na záda. Byl kupodivu lehký a ohebný a údy se rozpadly do nejroztodivnějších poloh, jako by byly polámané. Obličeje byl vyhlazen veškerý výraz, ale byl bledý jako z vosku, s ohavnými krvavými šmouhami na skráni. To v Markheimovi budilo nepříjemný pocit. Okamžitě ho to přeneslo na jarmark v jedné rybářské vesnici: den byl šedivý, vítr hvízdal, na ulici zástup lidí, vřískání trub, dunění bubnů, nosový hlas zpěváka balad - a chlapec chodil sem tam, potopený nad hlavu v zástupu, cloumaný zvědavostí a strachem, až se vynořil na návsi, kam se všichni sbíhali, a uviděl boudu s malovaným plakátem - hrůzné mazaniny v křiklavých barvách: Brownriggová se svým učněm, Manningsovi se svým zamordovaným hostem, Weare ve smrtelném objetí Thurtellově a pak ještě desítky proslulých zločinů. Byla to vidina úplně jasná - znovu byl malým chlapcem, znovu se díval s týmž pocitem tělesné ošklivosti na ty hnusné mazaniny, zase ho ohlušovalo bušení bubnu. Připomněl se mu úryvek toho, co tehdy hráli, a tu se ha prvně zmocnily mdloby, najednou se mu udělalo nanic a pocítil slabost v kloubech, ale musel to okamžitě překonat a zdolat.

Pokládal za rozumnější těm představám čelit než je zahánět - směleji pohleděl do tváře mrtvého a přiměl se, aby si uvědomil povahu a hrůzu svého zločinu. Ještě před malou chvílí se v té tváři výrazně zračily všechny střídavé pocity, ta bledá ústa mluvila, v tam těle háraly ovladatelné energie - a jeho zásahem se tep života zastavil, tak jako hodinář vztaženým prstem zastaví hodiny. Byla to marné rozumování - nemohl se zburcovat k vyčítavějšímu vědomí viny, totéž srdce, které se tetelilo před malovanými podobami zločinu, hledělo na skutečný zločin bez pohnutí. Nanejvýš pociťoval

zákmit. soustrasti s někým, kdo byl marně nadán všemi těmi schopnostmi, jež mohou svět proměnit v kouzelnou zahradu, s někým, kdo ani nežil a najednou je mrtvý. Ale kajícnost? - ne, té ani záchvěv.

A tak nakonec úplně setřásl. ty představy, nalezl klíče a přistoupil k otevřeným dveřím z krámu. Venku se prudce rozpršelo a bubnování lijáku na střeše zapudilo ticho. Jako v jeskyních, kde kape voda, rozléhaly se v místnostech domu bez ustání ozvěny, které zaléhaly do uší a mísily se s tikáním hodin. A jak se Markheim přibližoval ke dveřím, zdálo se mu, jako by v odpověď na své opatrné našlapování slyšel kroky někoho, jiného, vzdalujícího se vzhůru po schodech. Ten stín se pořád kmital na prahu. Vrhl do svých svalů tuny odhodlání a trhl dveřmi do chodby.

Slabé, zamlžené denní světlo se nejasně míhalo na holé dlažbě a na schodech, na lesklém brnění, které s halapartnou v ruce stálo na stráži v zatáčce schodiště, na tmavém vyřezávaném dřevěném zábradlí a zarámovaných obrazech, které se odrážely od zažloutlého táflování na zdích. Celým domem se tak hlasitě rozléhalo bubnování deště, že se Markheimovi v sluchu rozkládalo ve spoustu různých zvuků. Kroky a vzdechy, dupot pluků pochodujících v dálce, cinkání přepočítávaných peněz a vrzání potajmu otvíraných dveří jako by se mísilo do pleskání kapek na kopuli a hukotu vody, řinoucí se rourami. Pocit, že není sám, pronásledoval ho čím dál tím víc, div se z toho nezbláznil. Na všech stranách se kolem něho plížili nějací přítomní. Slyšel je, jak přecházejí po pokojích v horním patře, slyšel, jak se ten mrtvý v krámě zdvíhá na nohy, a když s velkým sebezapřením začal vystupovat po schodech, prchaly před ním tiché kročeje a pokradmu ho stíhaly v patách. Kdyby tak byl hluchý, pomyslil si, s jakým klidem by se duševně ovládl! A pak zase s bystře napjatou pozorností blahořečil tomu bdělému smyslu, který jako vysunuté hlídky a spolehlivá stráž mu ochraňoval život. Hlava se mu ustavičně otáčela na krku, oči takřka vylezlé z důlků pátraly na všechny strany, a na všech stranách byly málem odměněny jakoby konečkem stínu něčeho bezejmenného, co před ním mizelo. Těch čtyřiadvacet schodů do prvního patra znamenalo čtyřiadvacet smrtelných muk.

Tam v prvním patře byly dveře dokořán, troje z nich, jako tři zákeřné pasti, a nervy se mu z toho roztřásly jako před jícny děl. Měl pocit, že se už nikdy nebude moci sdostatek zazdít a opevnit pied pátravýma očima lidí - toužil, aby už byl doma, obklíčený stěnami, zahrabaný pod ložními přikrývkami a neviditelný všem kromě Bohu. A při tom pomyšlení se trochu podivil, když si vzpomněl na povídačky o jiných vrazích, jaký prý měli strach z nebeských mstitelů. S ním tomu rozhodně nebylo tak. Strachoval se zákonů přírody, aby svým tvrdým a neměnným působením třeba neuchovaly nějaký usvědčující důkaz jeho zločinu. A desetkrát větší, zbabělý, pověrčivý strach měl z nějaké trhliny v soustavných lidských zkušenostech, z nějakého svévolného, nezákonného zásahu přírody. Hrál důmyslnou hru, spoléhal na pravidla a odhadoval následky z příčin - ale což kdyby příroda jako poražený tyran popadla šachovnici a převrátila jejich obvyklý sled? Něco podobného se stalo Napoleonovi (jak četl v knihách), když zima změnila čas svého nástupu.

A podobně by se mohlo stát i Markheimovi: pevné zdi by mohly zprůsvitnět a vyjevit jeho počiny jako hemžení včel ve skleněném úlu - tlustá prkna by mu mohla pod nohama povolit jako písečné přesypy a mohla by se kolem něho sevřít - ba mohly by ho zničit i pravděpodobnější nehody: kdyby se například dům zřítil a pohřbil ho vedle mrtvoly jeho oběti, nebo kdyby sousední dům vzplál požárem a hasiči by ho obklíčili ze všech stran. Takových věcí se strachoval, takové věci se v jistém smyslu mohly nazvat ruce Boží, vztažené proti hříchu. Ale pokud šlo o Boha samého, byl klidný - spáchal skutek nepochybně výjimečný, ale výjimečné bylo i to, co ho omlouvalo a o čem Bůh věděl - byl si jist, že tam, nikoli u lidí, se dovolá spravedlnosti. Když se bez pohromy dostal do salónu a zavřel za sebou dveře, cítil, že se mu od těch obav ulevilo. Pokoj byl úplně holý, i bez koberců, stálo tam porůznu plno beden k balení a rozmanitých kusů nábytku, několik vysokých zrcadel, v nichž se viděl z nejrůznějších stran jako herec na jevišti, mnoha obrazů, zarámovaných i bez rámů, stálo čelem ke zdi, byla tam krásná Sheratonova kredenc, vykládaný sekretář a veliká starožitná postel s goblénovými závěsy. Okna se otvírala až k podlaze, ale k jeho velikému štěstí byly dolní části okenic zavřené, a to ho ukrývalo před sousedy. Markheim si tedy přitáhl jednu bednu před sekretář a začal hledat mezi klíči. Trvala to dlouho, protože jich bylo hodně, a bylo to k vzteku, protože v sekretáři třeba nic nebude a čas letěl. Ale musel se na tu věc soustředit, a tak při tom vystřízlivěl. Po očku pozoroval dveře - chvílemi na ně i upřel pohled jako obležený velitel, který si zálibně ověřuje dobrý stav svého, obranného postavení. Ale byl opravdu už klidný. Pleskání deště venku mu znělo přirozeně a příjemně. Za chvíli se odněkud naproti ozvala hra na klavír - byla to melodie nějakého hymnu, a mnoho dětských hlasů vpadlo do noty a slovního textu. Ta melodic byla tak velebná a uklidňující! A ty mladistvé hlasy tak svěží! Markheim jim naslouchal s úsměvem, jak vybíral klíč, a v mysli mu vytanula spousta příléhavých představ a obrazů: děti jdou do kostela za hlaholu vysokých rejstříků varhan - malí naháči na louce u potoka, děti na pastvinách sbírají ostružiny, děti pouštějí draky pod větrnou oblohou, na níž plují oblaka - pak se rytmus hymnu změnil a on byl zase zpátky v kostele, v ospalém ovzduší letní neděle: vysoký, uhlazený hlas farářův (vzpomínka na něj mu vyloudila úsměv), malované jakobitské hrobky a u oltáře ztemnělý text desatera přikázání.

Jak tam tak seděl a horlivě přebíral klíče, zatoulaný přitom v myšlenkách, najednou vylekaně vyskočil. Projel jím ledový zášleh, prošlehl jím oheň, krev se mu prudce rozproudila - a zůstal stát, roztřesený a omráčený. Po schodech zvolna, ale ustavičně se přibližovaly kroky, za chvíli vzala ruka za. kliku, ta cvakla a dveře se otevřely.

Strach Markheima přimrazil na místě. Nevěděl, co čekat, zda toho mrtvého, který obživl, nebo úřední zmocněnce lidské spravedlnosti, či nějakého náhodného svědka, který se tam nevědomky namanul, aby ho poslal na šibenici. Ale když se ve dveřích pokoje najednou ukázal obličej, rozhlédl se po pokoji, podíval se na něho, pokývl mu a vlídně se usmál, jako, by v něm poznával známého, pak zase zmizel a dveře se za ním zavřely, strach se mu vymkl z moci chraptivým

výkřikem. Jakmile se rozlehl, návštěvník se vrátil.

"Vy jste mě volal?" zeptal se přívětivě, při těch slovech vstoupil do pokoje a zavřel za sebou dveře.

Markheim tam stál a vší silou na něho upíral oči. Snad měl zrak zkalený, ale obrysy příchozího se nějak měnily a rozplývaly jako, těch bůžků v míhavém světle svíčky prve v krámě - chvílemi si myslel, že toho příchozího zná, chvílemi zas, že mu je nějak podobný, a pořád, jako, chuchvalec živoucího strachu, tlačilo ho v prsou přesvědčení, že to není zjevení pozemské, ani seslané Bohem.

A přece měl ten tvor kupodivu podobu obyčejného smrtelníka, jak tam stál a s úsměvem se díval na Markheima, a když pak řekl: "Hledáte asi peníze, že?" znělo to docela všedně a zdvořile.

Markheim neodpovídal.

"Měl bych vám dát výstrahu," pokračoval druhý. "Služebná se rozloučila s milým dříve než jindy a bude tu za chvíli. Kdyby pan Markheim byl přistižen tady v domě, nemusím ho upozorňovat na následky."

"Vy mě znáte?" zhrozil se vrah.

Příchozí se usmál. "Už dávno jste můj oblíbenec," prohlásil, "dlouho vás už sleduji a často jsem se vám snažil pomoci."

"Co vlastně jste?" vykřikl Markheim. "Ďábel?"

"Ať jsem co jsem," odpověděl druhý, "to se nikterak netýká služby, kterou bych vám chtěl prokázat."

"Ale ano, týká!" okřikl ho Markheim. "Přijmout pomoc od vás? Ne, nikdy - od vás nikdy! Vždyť mě ještě neznáte - bohudíky mě ještě neznáte!"

"Já vás znám," odpověděl příchozí dosti přísně, či spíše umíněně. "Znám vás až do duše."

"Znáte mě!" opáčil Markheim. "Kdo mě může tak znát? Můj život je jenom utrhačná travestie na mou osobu. To, jak jsem žil, je lživé svědectví o mé povaze. Žijí tak všichni lidé, všichni lidé jsou lepší než to přestrojení, které na nich narůstá a dusí je. Vidíte přec, že život vleče za sebou každého jako člověka, kterého přepadli zločinní dobrodruzi a hodili mu plášť přes hlavu. Kdyby lidé měli sami vládu nad sebou - kdybyste mohl spatřit jejich pravou tvář, byli by docela jiní, zaskvěli by se jako hrdinové a světci! Já jsem horší než většina ostatních - mám toho k tíži víc - to, co mne omlouvá, je známo jen mně a Bohu. Ale kdyby mi zbylo dost času, mohl bych se ukázat, jaký jsem."

"Mně?" otázal se příchozí.

"Vám především," odpověděl vrah. "Předpokládal jsem, že jste inteligentní. Myslel jsem - když už existujete - že dovedete číst v srdcích, že se to pozná. A přece byste mě chtěl soudit podle mých skutků! Jen si pomyslete - podle mých skutků! Narodil jsem se a žil jsem v zemi obrů: obři mě popadli za ruce, jakmile jsem se zrodil z matky - obři osudových okolností. A vy byste mě soudil podle mých skutků! Copak se neumíte podívat dovnitř? Nemůžete pochopit, že nenávidím zlo? Nedovedete v mém nitru číst jasně vepsané příkazy svědomí, nikdy neporušené svévolným chytráckým výkladem, ač jsem jich tak často nedbal? Nedovedete ve mně rozeznat tvora, který je piece zrovna takový jako jiní lidé - bezděčný hříšník?"

"To jste všechno přednesl s velkým citem," zněla odpověď, "ale na mne to nepůsobí. Tyhle zásadní otázky bytí se mne netýkají, mně na tom vůbec nezáleží, z jakého donucení jste se nechal vláčet, jen když vás to unáší správným směrem.

Ale čas letí - služebná se loudá, prohlíží si tváře lidí na ulici a malované plakáty, ale přece se ustavičně blíží - a pamatujte, to jako by se k vám vánočními ulicemi přibližovala mílovými kroky šibenice! Mám vám pomoci - já, který vím všechno? Mám vám říci, kde najdete ty peníze?"

"Za jakou cenu?" zeptal se Markheim.

"Nabízím vám tu službu jako dárek k vánocům," odpověděl druhý.

Markheim se nemohl zdržet, aby se skoro vítězně neusmál - ale trochu trpce. "Ne, nepřijmu od vás vůbec nic," řekl. "I kdybych umíral žízní a vy jste mi vlastnoručně podal džbán k ústům, dovedl bych sebrat odvahu a odmítnout. Je to možná pověrčivost, ale neudělám nic, čím bych se zaprodal zlu."

"Nemám nic proti pokání na smrtelném loži," dodal příchozí.

"Protože nevěříte v jeho účinnost!" namítl Markheim.

"To neříkám," odpověděl druhý, "ale pohlížím na tyhle věci z jiného hlediska, a když život skončí, ztrácím zájem. Člověk žije, aby mi sloužil, aby pod rouškou zbožnosti šířil škarohlídství, aby zaséval koukol mezi pšenici tak jako vy tím, že slabošsky hovíte svým choutkám. A jak se začne už chýlit k vysvobození, může prokázat jen jedinou službu - kát se, umírat s úsměvem, a tak posilovat důvěru a naději mých bojácnějších dosud živých stoupenců. Nejsem moc tvrdý velitel. Zkuste to se mnou. Přijměte mou pomoc. Užívejte si života, jak jste ho užíval dosud, užívejte ho ještě plněji, dopřávejte si všeho, co hrdlo ráčí, a až se začne snášet noc a opona spouštět, zaručuji vám, pro větší klid vaší duše, že vám pak bude ještě snazší urovnat rozpor s vaším svědomím a pokorně se smířit s Bohem. Právě jsem přišel od takového smrtelného lože - pokoj byl plný upřímných truchlících, kteří naslouchali posledním slovům umírajícího. A když jsem se zadíval -do jeho tváře, kdysi jako křemen tvrdé vůči milosrdenství, zračil se v ní úsměv naděje."

"A vy si tedy myslíte, že jsem také takový tvor?" otázal se Markheim. "Myslíte, že nemám ušlechtilejší snahy než hřešit, a hřešit, a hřešit, a nakonec se vkrást do nebe? Při tom pomyšlení se mi zdvíhá žaludek. Takovéhle zkušenosti tedy máte s lidmi? Nebo u mne předpokládáte takovou mrzkost, protože jste mě teď přistihl při činu? Je tenhle zločin vraždy vskutku tak bezbožný, že by mohl způsobit, aby ve mně vyschly samy zdroje dobra?"

"Pro mne vražda nespadá do žádné zvláštní kategorie," odpověděl druhý. "Všechny hříchy jsou vražda, tak jako celý život je boj. Pohlížím na lidstvo jako na vyhladovělé námořníky unášené vlnami na prámu, kteří se rvou s hladomorem a každou kůrku a nakonec požírají jeden druhého. Sleduji hříchy i pak, když jsou už spáchány, a vždy se nakonec přesvědčím, že mají za následek smrt - v mých očích hezká dívka, která s tak neodolatelným půvabem zkříží matčiny plány, třeba když jde a nějaký ples, má ruce neméně očividně potřísněné lidskou krví než takový vrah jako vy. Řekl jsem, že sleduji hříchy? Já ovšem sleduji také ctnosti - neliší se od hříchů, ani co by za nehet vlezlo - obojí jsou kasy, jimiž sklízí žeň anděl smrti. Zlo, které je smyslem mého života, nezáleží ve skutcích, ale v lidské povaze. Špatný člověk je mi drahý, nikoli špatný skutek, a kdybyste mohl jeho plody vysledovat dost daleko v prudkém spádu řítících se věků, přesvědčil byste se možná, že jsou třeba požehnanější než plody nejvzácnějších ctností. Tedy nikoli proto, že jste zabil nějakého. obchodníka, ale protože jste Markheim, nabízím vám, že vám dopomohu k záchraně."

"Otevřu vám své srdce," odpověděl Markheim. "Tenhle zločin, při němž jste mě přistihl, je můj poslední. Na cestě k němu se mi dostalo hojného naučení - on sám je naučení, důležité naučení. Až dosud mě poháněla vzpoura proti tomu, co mi nebylo vhod - byl jsem otrokem spoutaným chudobou, štvaným a bičovaným. Jen hodně pevné ctnosti mohou obstát v takovém pokušení - má tak silná nebyla, prahnul jsem po rozkoších. Ale dnes mi tenhle skutek vynesl nejen peníze, i výstrahu - nejen moc, i nové odhodlání být sebou. Ve všem na světě zas mohu jednat svobodně - začínám vidět, že jsem se úplně změnil, že tyhle ruce zas budou konat dobro, že se mi v srdci rozklene mír. Zmocňuje se mne cosi z minulosti - něco, o čem jsem kdysi snával na sabat večer v kostele při hře na varhany, co bývala mým předsevzetím, když jsem proléval slzy nad ušlechtilými knihami, nebo o čem jsem jako nevinné děcko rozmlouval s matkou. Tímhle chci žít - několik let jsem bloudil, ale teď znovu před sebou vidím cíl své pouti."

"Myslím, že chcete těchhle peněz použít ke spekulacím na burse, ne?" podotkl příchozí. "A jestliže se nemýlím, přišel jste při nich už o pěkné tisíce, že?"

"Nu, ale tentokrát budu sázet najisto," odpověděl Markheim.

"A zase tentokrát prohrajete," řekl klidně příchozí. "Jenže já jich vsadím jen polovinu!" namítl Markheim. "Přijdete i a tu druhou."

Markheimovi vyrazil pot na čele. „No, a ca na tom?" vykřikl. "Dejme tomu, že o ni přijdu, dejme tomu, že se zas octnu v bídě - má moje druhá část, ta horší, pořád až do konce mít vrch nad tou lepší? Ve mně jsou dva silné proudy, dobra i zla, každý mě strhuje na jinou stranu. Nemám zálibu jen v té jedné věci, mám zalíbení ve všem. Dovedu si předsevzít velké činy, odříkání, mučednictví, a přestože jsem se dal strhnout k takovému zločinu, jako je vražda, neodcizil jsem se nikterak lítosti. Lituji chudých - kdo poznal lip než já., co zakusí? Lituji jich a pomáhám jim. Velice si cením lásku, mám rád poctivý smích - na světě není nic dobrého, ani pravdivého, co bych nemiloval z celého srdce. Mají tedy můj život ovládat jen neřesti, a mé ctnosti mají ležet ladem jako nějaké duševní haraburdí? Kdežpak - i dobro je zdrojem skutků."

Ale příchozí výstražně nastavil prst. "Celých těch šestatřicet let, co jste na světě," řekl, "při mnohých obratech vašeho osudu a při nejrůznějších vašich náladách jsem pozoroval, jak klesáte stále hloub a hloub. Před patnácti lety byste se byl hrozil krádeže. Před třemi byste byl zesinal jen při slavě vražda. Existuje nějaký zločin, existuje nějaká ukrutnost nebo mrzkost, které byste se dnes ještě štítil? - Ode dneška za pět let vás usvědčím z opaku. Vaše dráha se ustavičně svažuje níž a níž, a nic vás nedokáže na ní zastavit, leda smrt."

„To je pravda," řekl Markheim ochraptělým hlasem. "Do jisté míry jsem se zapsal zlu. Ale tak je to s každým: i světci už jen tím, že žijí, přestávají být vyběraví a přizpůsobují se mravům svého okolí."

"Dám vám na uváženou zcela jednoduchou otázku," prohlásil druhý, "a podle toho, jak odpovíte, uhádnu váš mravní

horoskop. V mnohém jste časem zlhostejněl - udělal jste možná dobře, beztak to dopadá stejně se všemi lidmi. Dobrá, dejme tomu - ale dáváte si aspoň v něčem na sobě záležet, ať se třeba jedná o nějakou maličkost, která vám zrovna moc nevoní - nebo si povolujete uzdu ve všem svém počínání?"

"Jestli si v něčem dávám na sobě záležet?" opáčil Markheim a usilovně se zamyslil. "Ne - v ničem!" odpověděl v zoufalství. "Až dosud jsem se vrhal do všeho."

"Pak se musíte spokojit tím, co jste," prohlásil příchozí, "protože se jakživ nezměníte, a úloha, kterou musíte na jevišti sehrát, je už neodvolatelně stanovena."

Markheim stál proti němu dlouho mlčky, a teprve příchozí mlčení přerušil. "Je-li tomu talc," řekl, "mám. vám ukázat, kde jsou peníze?"

"A co milost?" vykřikl Markheim.

"Copak jste o ni neusiloval?" otázal se druhý. "Copak jsem vás před dvěma třemi roky nevídal na shromážděních, určených k oživení víry, a neozýval se tam váš zpěv při hymnech nejhlasitěji?"

"To je pravda," připustil Markheim, "a teď vidím jasně před sebou cestu, kterou se musím brát. Děkuji vám za ta poučení, vezmu si je k srdci - oči se mi otevřely a konečné vidím, co jsem."

V té chvíli se v domě rozlehlo pronikavé zvonění u dveří, a jako by to bylo nějaké smluvené znamení, na něž příchozí čekal, okamžitě se začal chovat jinak.

"Služebná!" vykřikl. "Už se vrátila, jak jsem vás varoval, a talc vám zbývá jediné východisko, hodně nesnadné. Musíte jí říci, že se pán rozstonal - musíte ji pustit dovnitř a tvářit se přitom sebevědomě, ale starostlivě: žádné úsměvy, žádné přehrávání, a slibuji vám úspěch! Jak bude to děvče v domě a dveře se zavřou, můžete si stejně obratně, jak jste se prve zbavil obchodníka, odstranit z cesty i tohle poslední nebezpečí. A pak máte před sebou celý večer - celou noc, bude-li zapotřebí - abyste tu vybrakoval všechny cenné věci a dostal se do bezpečí. Tady je pomoc, která se vám nabízí pod škraboškou nebezpečí. Vzhůru," vykřikl, "vzhůru, příteli - váš život je na vážkách - vzhůru, jednejte!"

Markheirn se upřeně zahleděl na svého rádce. "Jsem-li opravdu odsouzen ke zlým skutkům," řekl, "zbývají mi ještě jedny otevřené dveře k svobodě - mohu přestat jednat. Je-li můj život opravdu zlá věc, mohu jej ukončit. Ačkoli se dám ochotně zlákat, jak říkáte; každým sebemenším pokušením, mohu se přece jediným odhodlaným činem dostat z dosahu všech. Má láska k dobru je odsouzena k jalovosti - ať ať si je! Ale pak mám ještě nenávist vůči zlu, a bude to pro vis k vzteku zklamání, až uvidíte, že z ní dovedu načerpat energii a odvahu."

Tvář příchozího se začínala měnit, podivuhodně krásněla: rozjasňovala se a jihla tklivým pocitem vítězství, a jak se rozjasňovala, zároveň se rozplývala a vytrácela. Ale Markheim nečekal, až tu proměnu vysleduje a pochopí. Otevřel dveře a velmi pomalu, zamyšleně šel dolů po schodech. Viděl před sebou střízlivě celou' svou minulost - viděl ji takovou, jaká byla, ošklivou a mučivou jako sen, pestrou jako shluk náhod, a jednu prohru za druhou. Když se tak rozpomínal na svůj život, ten ho už nevábil, ale na opačném konci uviděl tichý přístav, kam se mohl uchýlit. Na chodbě se zastavil a nahlédl do krámu, kde vedle mrtvého dosud hořela svíčka. Bylo tam podivné ticho. Když tam tak stál s očima upřenýma, vyrojily se mu v mozku vzpomínky na obchodníka. A pak se opět rozlehlo nedočkavé zvoněni.

Na prahu uvítal služebnou téměř s úsměvem.

„Měla byste zavolat policii," řekl. „Zabil jsem vašeho pána."

1 hindustánské jméno (česky: Pán světa) indického boha Višnua. Jeho socha je v chrámě města Púri, jehož ulicemi bývala při náboženských slavnostech vezena na ohromném voze, pod jehož kola se někdy v extázi vrhali nábožešti fanatikové. - Pozn. překladatelky. 2 postavy z řeckého bájesloví: dva přátelé, kteří jsou ochotni obětovat jeden pro druhého život. - Pozn. překladatelky. 3 Fell, John (1735-1797), anglický duchovní, autor mnoha theologických spisů a rovněž díla "Daemoniacs" (Démoni). - Pozn. překladatelky. 4 (lat.) na kulhavé noze, t. j. pomalu. - Pozn. překladatelky. 5 starobylá čtvrť v západní části města, obývaná hlavně lidmi cizího původu, přistěhovalci. Pozn. překladatelky. 6 narážka na text z bible (Nový zákon, Skutkové sv. apoštolů, kap. 16, v. 12-29): apoštol Pavel se svým spolupracovníkem Silou přišli do města Filippis (v Macedonii), Me Pavel kázal a křtil, ale byli tam uvrženi do žaláře jako buřiči. O půlnoci nastalo "zemětřesení veliké, až se pohnuli gruntové žaláře, a hned se všecky dvéře otevřely, a všech okovové spadli". Takto byli všichni vězňové osvobozeni. - Pozn. překladatelky. 7 ocitovaný Shakespearův výraz ze Sládkova překladu tragédie "Král Lear" (III. jednání, 4. výstup). - Poznámka překladatelky. 8 narážka na text z bible (Starý zákon, Proroctví Daniele Proroka, kap. 5, v. 5-31). Tajemné písmo rozluštil Daniel: Mene, mene, tekel, ufarsin - věštba zkázy Babylonu. - Pozn. překladatelky. ?? ?? ?? ??